

BATI-DOĞU ÇEKİŞMESİ: GÖÇMEN MESELESİ AVRUPA'DA YENİ BİR BLOKLAŞMAYA SEBEP VEREBİLİR Mİ?*

Öğr. Gör. Dr. Oktay Hekimler

Namık Kemal Üniversitesi
Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu
ORCID: 0000-0002-1498-6283

Öz

Avrupa günümüzde, bugüne dek yaşadığı en büyük göçmen dalgası ile karşı karşıyadır. Tarafların farklı göçmen algısı, farklı beklenti ve endişeleri, AB üyesi ülkeleri karşı karşıya getirmiş, tartışmayı daha geniş bir düzleme taşımıştır. Bu çalışmada Macaristan etrafında toplanan göçmen krizi dayanışması ve onun Avrupa geleceğine etkisi tartışılacaktır. Bu amaçla tarafların farklı kimlik, kültür ve çıkar algılamaları göz önünde tutularak göçmen meselesine bakışları betimleyici ve karşılaştırmalı olarak analiz edilecektir. Çalışmada önce göçmen meselesine demokratik bir devlet olmanın gereği olarak yaklaşan Almanya ve onun etrafında gelişen görüşe yer verilmiştir. Bunu izleyen kısımlarda ise göçmen krizini bir tehdit olarak gören Macaristan etrafında gelişen alternatif görüşü açıklanmaya çalışılacaktır. Bu şekilde, Avrupa ortak değerleri ile çatışan göçmen karşıtı dayanışmanın, hukuk tanımaz bir dayanışmaya dönüşümü ve Avrupa geleceğine yönelik etkisi, sosyal inşacı ve realist çatışması çerçevesinde ele alınacaktır.

Anahtar Sözcükler: Almanya, Macaristan, Göçmen Krizi, Sosyal İnşacılık, Avrupa Kimliği

West-East Contention: Can Migrant Problem Create New Blocks in Europe

Abstract

Europe is facing an unprecedented influx of migrants. Disagreements on the matter, different expectations and concerns bring EU countries against each other and carried the subject on a whole new level. In this article we will focus on the migrant crisis of Hungary and its effects on the future of Europe. For this purpose, considering different conceptions of identity, culture and interest of all sides we will analyse migrant problem in a descriptive and comparative way. First we discussed the case of Germany that takes the matter as a responsibility of democratic anionistate. Following that we will try to explain Hungarian which accepts migrant crisis as a threat. In this way we will be able to explain anti migrant views that are contradicting European values and their transformation to unlawful solidarity and its effect to the future of Europe in the context of social constructive and realist views.

Keywords: Germany, Hungary, Migrant Crisis, Social Constructivism, European Identity

---

* Makale geliş tarihi: 12.04.2016
Makale kabul tarihi: 23.08.2016

Batı-Doğu Çekişmesi: Göçmen Meselesi Avrupa’da Yeni Bir Bloklamaya Sebep Verebilir mi?

Giriş

Federal Almanya Şansölyesi Angela Merkel 2015 yılında “Wir schaffen das-Üstesinden Gelebiliriz” sloganıyla göçmen meselesinin zaman içinde Avrupa için aşılabilir olduğunu ileri sürmüştür. Oysa gelişmeler bize sığınmacı meselesinin çok boyutlu bir mesele olduğunu ve bunun da ötesinde Avrupa’da derin fikir ayrılıklarına öncülük ettiğini göstermektedir.

Göçmen meselesinde karşımıza iki temel görüş çıkmaktadır. Bunlardan ilki, Avrupa’nın ortak değerlerine atıfta bulunurken, göçmen krizinin aşılmasını Avrupa değerlerinin gereği olarak görmektedir. İkinci görüş ise, göçmenleri ve onların sebep olduğu krizi, Avrupa geleceği için bir tehdit olarak algılamaktadır. Göçmen krizinin öne çıkan aktörü olan ve birinci görüşü temsil eden Almanya, güç merkezli ve çıkar öncelikli dış politik söylem yerine uluslararası toplumun normatif yapısını dikkate alan uzlaşmacı bir tutum sergilemektedir. Bu şekilde de birbirinden bağımsız, ortak çıkarlara sahip devletlerden oluşan uluslararası sistemi, ortak norm ve kurallar temelinde uluslararası işbirliği, dayanışma, müzakere ile olası bir anarşiden korumak isteyen “orta yolcu”¹ bir tutum ortaya koymaktadır. Ancak 1990’lı yıllar ile

---

1 “Orta Yol” kavramı uluslararası ilişkiler teorilerinden olan İngiliz Okulunda karşımıza çıkmaktadır. Uluslararası toplumun anarşik yapısını kabul edip, devletler kadar devlet dışı aktörlerin de varlığına dikkat çeken İngiliz Okulu, bir orta yol geliştirmiştir. Nitekim Martin Wight, uluslararası ilişkilerin farklı boyutlarına odaklanan üç geleneği temel almakta, uluslararası toplumu temeli Machiavelli ve Hobbes’a dayanan realizm, temeli Kant ve Marx’a dayanan devrimcilik ve temeli Hugo Grotius’a dayanan rasyonalizmi bir araya getirerek açıklamaktadır. Yine İngiliz Okulu, uluslararası ilişkileri “güç politikaları”, “ulusal çıkarlar-tek dünya”, “ulusal egemenlik-küresel bağımlılık” gibi ikilemleri bir tarafa bırakarak açıklamaya çalışmaktadır. İngiliz Okulu yazarlarından Hedley Bull, uluslararası toplumda anarşi de olsa düzen kurulabileceğini, ancak bunun üç farklı kural grubu ile gerçekleşeceğine işaret etmiştir. Bunlardan ilki devletlerin bir toplum oluşturup o

birlikte gündeme gelen Sosyal İnşacı görüşler, son zamanlarda giderek Alman Dış Politikasında daha fazla ortaya çıkmaktadır. Nitekim Sosyal İnşacılar, “Kimlik” kavramına dikkat çekmekte, devletin kimliğinin oluşumunda kültürün–kültürel faktörlerin etkisini savunmaktadır (Czaputowitz, 2003: 23). Bu görüşe göre de uluslararası sistemin öne çıkan aktörü olan devletler, temsil ettikleri kimlik gereği hareket etmekte buna bağlı bir tavır sergilemektedir.

Almanya için Macaristan yakın geçmişe dek önemli bir ekonomik ve siyasi ortak olmuştur. Berlin Duvarının yıkılışı öncesinde sergilediği dayanışma nedeniyle Macaristan, Almanya nezdinde özel bir yer tutmuş, Berlin bu komşusuna minnet borcu ile yaklaşmıştır. Hatta bu nedenle Macaristan’ın yasal bir takım düzenlemelerine sessiz kalmıştır.² Oysa göçmen krizi bu iki ortak arasında var olan görüş ayrılığını artırmıştır. İkinci görüşü benimseyen Macaristan, son dönemlerde daha çok, sürekli bir anarşi/kargaşa senaryosu ile beslenen güç merkezli, kısa vadeli ulusal çıkarlar ve ulusal sorumlulukları öne çıkaran, dayanışma ve işbirliğini reddeden, çatışmacı bir tutum ortaya koymakta, AB’yi, Avrupa’yı her geçen gün daha çok saran kargaşaya kalıcı bir çözüm bulmamakla eleştirmektedir. Aynı şekilde Almanya’yı, AB içi diğer

---

toplum içinde yer almak ilkesidir. İkincisi bir arada yaşamak kuralıdır ki bu düzen koyucu hukuk kurallarının konması demektir. Üçüncüsü ise işbirliği kuralıdır ki bu kural devletlerin askeri ve siyasi işbirliğinin ötesinde ekonomik ve kültürel işbirliğine gitmeleri demektir. Bu hali ile uluslararası toplum içinde yer almak, ortak norm ve kuralları dikkate almak ve karşılıklı işbirliği, müzakere ve dayanışma bu orta yolcu tutumun özellikleri arasında yer almaktadır. Almanya II. Dünya savaşı sonrasında, uluslararası işbirliği temeli üzerine inşa edilen rasyonalist dış politik söyleminin bünyesinde bu kavram ve özelliklere yer vermiştir. Bu hali ile orta yolcu bir tutum ortaya koymuş, uluslararası dayanışma ve işbirliğine dayanan bu söylemini günümüze dek sürdürmüştür (Linklater, 2015: 123).

- 2 Macaristan’ın Berlin Duvarının yıkılışı öncesinde sınırını Doğu Alman sığınmacılara açmış olması Almanya nezdinde önemli bir yer tutmaktadır. Macaristan burada sergilediği dayanışma ile Demir Perdenin yıkılması ve Avrupa’nın birleşmesine önemli bir katkı sağlamıştır. Bu nedenle Macaristan ile ikili ilişkiler ve çok taraflı işbirliği Berlin için önemini korumuştur. Aynı şekilde hem Viktor Orban’ın FİDESZ Partisi hem de CDU-CSU Birlik Partileri Avrupa Parlamentosunda en büyük çoğunluğu oluşturan Hristiyan Demokratlar Birliği üyesidirler. Almanya’da önemli bir siyasi ağırlık sahibi olan CDU-CSU Birlik Partileri tarihi ve kültürel nedenlerle kardeş parti FİDESZ’e Avrupa Parlamentosunda dayanışma içinde olmuşlar ona sahip çıkmışlardır. Bu şekilde Almanya, ikili ilişkileri ve kısa vadeli ekonomik/siyasal çıkarları öncelikli görmüş, CDU-CSU Birlik Hükümetleri muhalefetin, özellikle Sosyal Demokrat Partinin tüm eleştirilerine rağmen Macaristan’ın Avrupa ortak değerleri ile çatışan düzenleme ve açıklamalarına beklenen tepkiyi vermemiştir (Hekimler, 2015: 322).

krizlerde olduğu gibi, göçmen meselesini kendi etkinlik sahasını geliştirmek için araç olarak kullanmakla eleştirmektedir. Bu gerçekler de Macaristan ve ona destek veren kesimin göçmen meselesine kısa vadeli ve ulusal çıkarları öne çıkartan Neo-Realist bir bakış ile yaklaştığı görüşüne güç katmaktadır.

Bu şekilde, göçmenlerin Avrupa geleceği için bir tehdit olmadığı, onlara Avrupa Kimliği çerçevesinde sahip çıkılması gerektiği şeklindeki görüşe, alternatif bir görüş ortaya çıkmıştır. Bu ikinci görüş etrafında oluşan yeni işbirliği ve dayanışma ise Avrupa’da derin fikir ayrılıkları ve giderek AB üyesi ülkelerin kendilerinin Avrupa’nın değerlerinden uzaklaşmasına, en azından buna göz yummasına sebep olmaktadır. Bu nedenle bu çalışmada bu alternatif görüş etrafında toplanan AB üyesi ülkelerin nasıl bir dayanışma içinde oldukları, bunun AB geleceğine nasıl etki yaptığı açıklanmaya çalışılmıştır.

Bu maksatla öncelikle Almanya’nın ve ona yakın aktörlerin göçmen politikalarına kısaca yer verilmiştir. Bunu izleyen bölümlerde ise Macaristan’ın ve ona yakın hareket eden aktörlerin tutum ve söylemleri değerlendirilmiştir. Bu şekilde de Almanya’nın ortaya koyduğu görüşe karşılık Vişegrad ülkelerinin tepkisinin nasıl alternatif bir görüşe dönüştüğü açıklanmaya çalışılmıştır. Aynı şekilde Avrupa değerlerini korumak amacıyla ortaya çıktığı ileri sürülen bu görüşün, hukuk dışılığı meşru sayan ve daha güç merkezli bir söylemi meşru kılmak çabasına da yer verilmiştir. Bu ise “Göçmen krizi gölgesinde oluşan bu yeni dayanışmanın Avrupa değerlerine nasıl yansıdığı ve AB üyelerinin kendi aralarında düştükleri ikilemleri daha iyi anlamamıza yardımcı olabilecektir.

1. Almanya’nın Göçmen Politikasına Bakışı

AB’nin dış sınırı olmayan Almanya, uzun yıllar daha esnek bir göçmen politikası izleyebilmiştir. İltica ve sığınmacı meselesinde “Dublin Sözleşmesi” hükümlerini referans alan Berlin Yönetimi, bu nedenle bu hükümlerin savunucusu olmuş ve göç politikasını buna dayandırmıştır. Dublin Sözleşmesi hükümleri gereği Almanya’nın temel tezi, iltica talebinde bulunacak sığınmacıların bu taleplerini, ilk giriş yaptıkları ülke makamlarınca değerlendirilmesi gerektiği olmuştur. Oysa 2015 yazında yaşanan gelişmeler sonucunda yoğun bir şekilde güneyden kuzeye akan ve Almanya’da toplanan göçmenler nedeniyle, Almanya bu tutumunu değiştirmek durumunda kalmıştır. Bu da Almanya’nın, AB’nin var olan göçmen politikasının revize edilmesi ve AB göçmen kabul sisteminin baştanbaşa gözden geçirilmesi gerektiği tezini savunmasına sebep olmuştur. Avrupa’nın başına “göçmen krizi” diye bir çorap örmekle eleştirilen Almanya, buna ek olarak ilk zamanlar kapılarını sonuna dek açtığı göçmenlerin artık taşınması zor bir yüke dönüşmesi ile birlikte, bunların eşit olarak Avrupa içlerine dağıtılması gerektiğini savunur olmuştur. Bu maksatla ulusal bir göçmen kotası belirleyerek, iç muhalefet ve kamuoyunu

rahatlatmaya çalışırken³, diğer AB üyesi ortaklarından beklediği, göçmen yükünün kendi aralarında eşit olarak dağıtılması olmuştur.⁴

Almanya bu tür bir göçmen politikasıyla, temeli uluslararası işbirliği ve müzakereye dayanan orta yolcu dış politik söylemini sürdürdüğünü ortaya koymuştur. Göçmenlere demokratik değerleri temsil eden bir AB üyesi olarak sahip çıkması, bunu temsil ettiği Avrupa Kimliğinin gereği olarak yapması onun bu orta yolcu dış politikayı, sosyal inşacı imgeler ile desteklediğini de ortaya koymaktadır. Yani Almanya, normları araç değil amaç olarak gören normatif bir aktör olarak hareket etmektedir.⁵

Angela Merkel'in sığınmacıların Avrupa'ya eşit olarak dağıtılması gerektiği fikrine Francois Hollande'in destek verışı (Hartmann, 2016: 2), birlikte bir AB göçmen kotası oluşturulmasını talep etmeleri, AB üyesi iki ortak arası dayanışmayı göstermektedir. Ancak iki taraf arasında açık kalan soru, göçmenlerin hangi koşullar göz önünde tutularak dağıtılacağı ve kotanın nasıl belirleneceğidir. Almanya ve Fransa'nın bu yöndeki tezleri AB üyesi ülkelerin ekonomik güçleri kadar coğrafi büyüklüklerinin ve nüfus sayılarının göz önünde tutulması gerektiği şeklinde olmuştur.

İtalya bir tarafta göçmenlerin ilk hedef ülkesi olmak sorunu ile karşı karşıya iken, bu meselede AB üyesi ortakların kendisi ile yeterli işbirliği içinde olmamasına da tepki ile yaklaşmıştır. Pek çok mülteci ve göçmen için İtalya,

3 Ancak bu konuda tam bir belirginlik söz konusu değildir. Angela Merkel'in göçmen politikasına en fazla muhalefet eden Bavyera Eyalet Başbakanı Horst Seehofer ve CSU, yılda en fazla 200 bin sayısına mutabık kalabileceklerini belirtmiştir. Bu teklifi reddeden Angela Merkel' e göre ise göçmenler için bir üst sınır kabul edilemez (Seehofer fordert Obergrenze von 200.000 Flüchtlinge im Jahr, 2015).

4 Buna bağlı olarak Almanya göçmenleri kendi sınırlar içinde her yıl eyaletlerin büyüklüğü ve nüfusunu göz önünde tutarak dağıtmayı öngörmüş, örneğin Kuzey Ren Westfalya Eyaleti mültecilerin %21'ni kabul etmekle yükümlü kılınırken, bu sayı Eyalet nüfusu ve büyüklüğü göz önünde tutularak Thüringen Eyaleti için %2,7 ile sınırlı tutulmuştur. Bu şekilde muhalif çevreler ve kamuoyunu rahatlatmaya çalışmıştır (Meyer, 2016).

5 Sosyal İnşacılar göre evrensel norm ve kurallar, düşünceler sosyal ortam sayesinde, sosyalleşme olarak ifade edilen bu süreç vasıtası ile diğer aktörler arası etkileşim ile benimsenmekte ve içselleştirilmektedir. Belli norm ve kuralları benimseyen, bunları içselleştiren devlet bunları sorgulamadan kabul eder. Hatta bunları diğerlerine de benimsetmektedir. Burada söz konusu olan realistlerin kar zarar hesabı ya da faydayı maksimize etmek çabası değildir. Devlet bunları o topluluğun içinde yer almanın gereği olarak ve bunu yapmanın doğru olacağı düşüncesi ile benimsemiştir. Başka bir ifade ile bunların benimsenmesi "yerinde/uygun" bir davranış olduğu için gerçekleşmiştir (Lynch, 1999: 167).

transit ülke konumundadır. Bu kimselerin hedefi ekonomik istikrar ve refah sahibi Kuzey ülkeleridir. İtalya bu yönde sadece bir geçiş aşaması niteliğindedir. Her şeyden önce göçmenlerin ülkede yığılmasını ve burada kalarak sosyo-ekonomik bir soruna dönüşmesini istemeyen İtalya, bu nedenle bu kimselerin yasa dışı olarak Avrupa içlerine geçmesine adeta göz yummaktadır. Bu nedenle de İtalya da olası bir kotanın bu insan kitlelerinin transit olarak kendi sınırlarından geçişini durdurabileceği düşüncesine sahip çıkmaktadır. Bu durumda Alman tezleri bir tür kurtarıcı olmakta, Roma'nın önemli bir yükünü üzerine almaktadır. Başta adalar üzere ciddi bir göçmen akını ile boğulmuş olan Yunanistan da benzer şekilde bir kota uygulamasının önemli bir sonuç getireceği görüşüne sahip çıkmakta, Berlin liderliğindeki göçmen politikasına destek vermektedir. AB'nin getireceği kota sadece göçmenlerin eşit olarak dağıtılmasını değil, aynı zamanda da AB'nin dış sınırı olan bu ülkelerin de nefes almasını sağlayabilecektir. Bu hali ile de Berlin Yönetimi, uluslararası toplumu tehdit eden sorunları çözmekte işbirliğini önemseyen bir tutum orta koymaktadır. Bunun gereği olarak kısa vadeli ulusal çıkarları değil uluslararası toplumun çıkarlarını öncelikli gördüğünü bir kere daha göstermektedir.

Doğu Avrupalı üyeler bu teze karşı çıkarken, tüm Batılı AB üyelerinin de kota oluşturulması düşüncesine tam destek verdiklerini düşünmek yanlış olacaktır. Danimarka'nın 2015 yılında iltica talebinde bulunanlara yönelik sosyal yardım ödemelerinde ciddi bir kısıtlamaya gitmesi ve bu rakamı yarıya indirmesi (Middelhoff, 2015), Batılı AB üyeleri içinde de göçmen politikası konusunda tam bir fikir birliği olmadığını bir göstergesidir. Aynı şekilde İngiltere yeni bir "Göçmen Yasasının" kabul edilmesini öngörmüş, bu şekilde iltica talebi ve koşullarını daha sıkı hale getirmeye çalışarak, olası bir göç dalgasının adaya yönelmesini bertaraf etmeye çalışmıştır.⁶

Buna karşılık Berlin'in adeta bir "sihirli değnek" gibi sunduğu kotanın, gerçek çözüm olup olmayacağı da tartışmalıdır. "Pro Asyl" ve "Uluslararası Af Örgütü" olası bir kota uygulamasına tam destek vermemekte, buna eleştiri ile yaklaşmaktadırlar. Bunlara göre kota uygulaması ile iltica talebinde bulunan sığınmacıların beklenti ve ihtiyaçları tam olarak dikkate alınmayacaktır

6 İngiltere 2015 yılında en düşük oranlı iltica talebi başvurusunda bulunmuş AB üyesi olsa da, özellikle uluslararası kamuoyu ve yardım kuruluşlarının baskısı Ege Denizinde her geçen gün artan kazaların etkisi ile David Cameron 2015 yazında Suriyeli bin göçmeni kabul edeceklerini açıklamak durumunda kalmıştır. Özellikle, Türk Kamuoyunda Aylan Bebek olarak bilinen Aylan Kurdi'nin, ailesi Ege Denizi üzerinden Yunanistan'a geçmek isterken botun devrilmesi sonucu annesi ve ağabeyi ile yen boğulması ve kıyıya vurulan cesedi "Göçmen Krizinin" sembolü olmuş, uluslararası kamuoyunu harekete geçirmiştir.

(Leubacher, 2016). Mültecilerin bir ülkeye sığınma talebinde bulunurken dikkate aldıkları tanıdıkları, akrabaları, aileleri, yani ellerinden tutacak kimselerin yaşadığı ülkeler olup olmadığıdır. Bu durumda uygulanacak ülke kotası çerçevesinde Avrupa içine geliş güzel dağıtılacak/ saçılacak sığınmacılar, derin bir yalnızlık ve uyum sorunu ile karşı karşıya kalabileceklerdir. Pro Asyl temsilcisi Günther Burckhard'a göre bu kimseleri geliş güzel dağıtmak iki tarafa da yarar sağlamayacaktır (Leubacher, 2016). Aynı şekilde Dünya Af Örgütü temsilcisi Wiebke Judith'e göre gerekli olan sistemin reforme edilmesi olmalıdır (Nuspliger, 2016). Bu hali ile Berlin, göçmen politikasında ortak değerler, insanı yaklaşımlar yer alıp, demokratik bir devlet sıfatıyla hareket edilse de, sivil toplum hala bu politikanın "insani" eksikliğine dikkat çekmektedir.

Fransa Başbakanı Manuel Vals, 2016 yılı Münih Güvenlik Konferansında hükümetinin göçmenlerin eşit dağılımını öngören sürekli bir sistemi desteklemesinin mümkün olmadığını beyan etmiştir (Haltaufderheide, 2016). Bu açıklama, Almanya-Fransa dayanışmasının da kopmakta olduğunu işaretlemiştir. Fransa, Eylül 2015 de yüklendiği yılda 30 bin göçmen kabul etmek sorumluluğuna sahip çıkmakta, ancak bunun ötesine geçemeyeceğini de beyan etmiştir (Demesmay, 2016). Manuel Valls esasında bu şekilde Almanya'ya net bir mesaj vererek olası yeni bir kota öngören ya da göçmen sayısını yükseltmek isteyen Almanya'ya bundan fazla destek vermeyeceğini açıkça ifade etmiş olur (Kempin, 2015: 4).

Fransa, göçmen politikasında giderek Berlin'den uzaklaşmaktadır ve bunun ardında iki neden yatmaktadır (Demesmay, 2016: 55). Bunlardan ilki, Fransız ekonomisinin uzun süredir karşı karşıya olduğu olumsuz tablodur. Fransa, Avrupa'nın "Hasta Adamı" olarak kabul edilmektedir.⁷ Bu olgu Devlet Başkanı Francois Hollande'ın 2016 yılında "Ekonomik Acil durum" ilan etmesi ile de teyit edilmiştir. Ancak bundan öte, Fransa'da kontrolden çıkan artan borçlanma, ekonomik büyümenin durması, sanayi daralması ile birleşmiştir (Kempin, 2015: 5). Bu durumda Fransa'nın daha fazla göçmen kabul edecek olması, Almanya'nın iki katı olan işsizlik oranının daha da artması, ekonomik ve sosyal sorunların katlanması demek olacaktır. Alman Sanayi çevreleri

---

7 Fransa'nın Avrupa'nın Hasta adamı olduğu düşüncesi son yıllarda giderek AB üyeleri arasında özellikle de Almanya kamuoyu ve resmi çevreleri nezdinde kabul görmüştür. Fransa'nın, zayıf bir Devlet Başkanı tarafından yönetilmesi, Fransız ekonomisinin ciddi bir daralma ve dar boğaz içinde olması buna neden olarak gösterilmiştir. Buna ek olarak kamuoyunun ekonomik ve sosyal reformlar için yeterince istekli olmayışı, parti sisteminin çatırdaması ve de tüm bu olumsuzluklara rağmen bir alternatif oluşturulamayı, Fransa'nın "Hasta Adam" olduğu görüşünün ileri sürülmesi ve destek görmesine sebep olmuştur (Kirschbichler, 2016).

sığınmacı ve göçmenleri istihdam piyasası için bir imkan olarak görürken, Fransa da iş çevreleri göçmenlerin istihdam piyasasına uyum ve entegrasyonunun altından kalkılamayacak bir yük olduğunu ileri sürmektedirler.

İkinci olarak, Angela Merkel, göçmen krizinin hazmedilebilir olduğunu savunurken, Fransa'nın endişesi sığınmacı geçmişine sahip bu kimselerin zamanla radikal ve saldırgan tepkilere destek vereceklerdir (Kempin, 2015: 5). Özellikle Paris'te ard arda yaşanan iki saldırı ve sayısı giderek artan radikal İslamcı grupların faaliyetleri, kamuoyunda göçmen karşıtı görüşün her geçen gün yükselmesine sebep olmuştur (Demesmay, 2016: 55). Nitekim Polonya'da PİS ve Macaristan'da Fidesz'in ve Almanya'da AfD'nin soyunduğu göçmen karşıtı tutum Fransa'da, FN tarafından desteklenmiştir.⁸ Bu şekilde de izlenen göçmen politikası radikal sağ ve yabancı karşıtın hareketin daha fazla destek bulmasına sebep olmuştur.

Bunlar, Berlin'in göçmen politikası için olumsuz gelişmelerdir. Berlin bir tarafta Fransa'nın daha fazla göçmen kabul etmek yeterliliğinin sınırlandığını kabul etmek durumunda kalmıştır (Riedel, 2016: 23). Öte taraftan da ekonomik ve sosyal nedenlere bağlı olarak Avrupa dayanışması düşüncesini ve yükün eşit olarak dağıtılması gerektiği tezini zora girdiğini görmüştür. Buna ek olarak Almanya'nın kendi göçmen politikasını "*Avrupalılaştırmaya*" çalıştığı düşüncesi her geçen gün bu ülkeler nezdinde daha çok taraftar bulmakta, var olan muhalif görüşün yükselmesine sebep olmaktadır.

Avrupa içinde güç sahibi olan bir aktörün kendi ulusal çıkarlarını diğer üye ülkelere dayatması Avrupa geleceği için bir tehdittir. Ancak Almanya yakın dönemde izlediği politika ile dikkatli politika yapan değil aksine politika yapmayı unutan bir aktör izlenimi yaratmıştır. Bu hali ile de ulusal politikalarının Avrupa düzlemindeki sonuçlarını yeterince ciddiye almamakla eleştirilmektedir.

Nitekim Almanya'nın göçmenlere sahip çıkma politikası, Doğu Avrupa'da iki temel endişeye sebep olmuştur. Bunlardan ilki, artan göçmenlerin Avrupa'da sosyo ekonomik dengeyi değiştireceği ve Avrupa kimliği ile değerlerini erozyona uğratacağıdır. Bu nedenle de göçmenlerin Avrupa'ya gelişine bir şekilde "dur" denilmelidir. İkincisi ise, Almanya'nın etkisi ile gündem konusunun göç olgusu olması ve AB/Avrupa Geleceğine ilişkin önemli kriz ve sorunların çözümlerin geri plana atılmasıdır. Bu gerçek

8 2015 yerel seçim sonuçları bu görüşün ne denli geniş destek gördüğünü ortaya koymuştur. Oyların %27,9'unu alan FN bu şekilde seçimlerin ilk turunu kazanabilmiştir. İlk defa 6 milyon Fransız'ın FN oy verdiği bu seçimler popülist söylemin sadece Avrupa'nın doğusunda değil diğer bölgelerinde de destek gördüğünü ortaya koymuştur.

bize Almanya görüşüne karşı çıkan tarafın, olaylara olası bir anarşi senaryosu ile baktığı, ulusal çıkarları öncelikli gören şüpheli bir tutum içinde olduklarını göstermektedir.

Doğu Avrupa ülkelerinde yaygın kanı, göç politikasının amaç değil araç olduğu, Berlin'in bu vasıta ile, Avrupa politikasında etkisini artırmaya çalıştığıdır. Polonya Devlet Başkanı Andrzej Duda'ya göre, Almanya'nın ortaya koyduğu, ulusal egoizmin ötesinde bir şey değildir. Almanya geçmişte Baltık Boru Hattı olmak üzere nasıl ki bölge ülkelerinin beklenti ve taleplerini dikkate almadan hareket ettiyse, bu tutumunu göçmen krizinde tekrar etmektedir (Lang, 2015: 6). Slovak Başbakan Rober Fico, Berlin'in mülteci politikasını Almanya'nın Baltık Boru Hattı ile başlayan Avrupa ihanetinin yeni bir dalgası olarak değerlendirmektedir (Lang, 2015: 7). Bu şekilde Doğu Avrupa ülkeleri arasında, "Almanya'nın AB politikaları ile ilgili dayatmalarda bulunduğu" düşüncesi, özellikle göç krizindeki "zorunlu kotalar" ile daha da güç kazanmıştır.⁹ Bu hali ile Berlin, bu ülkeler nezdinde kısa vadeli ulusal çıkarlarını gerçekleştirmek için etkin olmaya çalışan, normları araç olarak kullanan realist bir aktör olarak algılanmaktadır.

Viktor Orban'ın, "*Mülteci meselesi bir Avrupa meselesi değil, Almanya meselesidir.*" sözü, Çek İçişleri Bakanı Milan Chovanec'in "*Almanya'nın tutarsız politikası Avrupa göç politikasını istikrarsızlığı sürüklüyor.*" (Lang, 2015: 7) ifadesi ile kast ettiği, Berlin'in bu pozisyonudur. Doğu Avrupalı ortaklara göre Berlin'in yaptığı, kendi şekillendirdiği politikanın sonuçlarını onlara yüklemektir. Yani Berlin Yönetimi bir kere daha faydayı maksimize etmeye çalışan realist bir aktör olarak algılanmaktadır. Buna bağlı olarak da başta Macaristan olmak üzere Merkezi ve Doğu Avrupa ülkeleri (MDA), bir tür savunma mekanizması olarak kendilerini "alternatif bir göç politikasının" sözcüsü olarak görmeye başlamışlardır.

2. Vişegrad Dayanışmasından Göçmen Krizi İttifakına

Vişegrad Grubu olarak tanımlanan Macaristan, Polonya, Çek ve Slovak Cumhuriyetlerinin, göçmenlerin eşit dağıtımını reddetmeleri, bu ülkelerin AB ortak politikaları bağlamında işbirliklerinin sorgulanmasını beraberinde getirmiştir. Yukarıda da ifade edildiği gibi, Viktor Orban'ın temel tezi,

⁹ Berlin, Euro Krizi ve İklim Politikası tartışmalarında bu ülkelerin zaafalarını kullanmıştır. Bu şekilde de başta AB Mali Paketi olmak üzere önemli kararlarda onların desteğini, dahası zorunlu dayanışmasını sağlamıştır. Bugün ise var olan algı Berlin'in bu stratejiyi sürdürdüğü, bu şekilde göçmen krizinde bu ülkelerin desteğini sağlamaya çalıştığıdır.

“sığınmacı meselesinin bir Avrupa meselesi değil, Angela Merkel’in ördüğü bir çorap, yani bir Almanya meselesi.” olduğudur. Bu nedenle ne Macaristan, ne de diğer Doğu Avrupa ülkeleri, başta kota olmak üzere, bu meselede ortak sorumluluk almak istememişlerdir (Die Zeit, 2016).

Macar-Sırp sınırının 15.09.2015 tarihinden itibaren sıkı denetime tabi tutulması, buna müteakip sınırın kapatılması, Parlamento’da oy çokluğu ile alınan bir dizi karar, Macaristan’ın taviz vermez tutumunu ortaya koymuştur. Aynı şekilde, “Yasadışı Göçün Engellenmesine” yönelik on parçalık yasa paketi, sınırda transit bölgelerin oluşturulmasını öngörmekte, Macaristan, AB ülkelerinin eleştirilerine karşı çıkmakta, sığınmacılar için yeterli parasal yardım ve barınma desteği verip, güvenlikleri için gerekli önlemleri aldıklarını ileri sürmektedir.¹⁰ Oysa Macaristan’ın, 2010 yılında kabul ettiği düzenlemeyle, bireysel iltica başvurusunda bulunan kişi ve ailelerinin 12 aya kadar polis kontrolünde tutulmalarının önü açılmıştır. Bu da Macaristan’a herhangi bir denetim mekanizması devreye sokmadan, göçmenleri geldikleri yerlere geri gönderme imkanı sağlarken, Almanya’yı, Dublin Sözleşmesi gereği iltica başvurusu kabul edilmeyen göçmenleri güvenli üçüncü ülke olarak Macaristan’a geri göndermekten alıkoymuştur (Riedel, 2015: 23).

Polonya, göçmenlerin AB içine eşit dağıtılması meselesine ilk zamanlar destek vermiştir. Ancak bunun için de iki koşul ileri sürmüştür. Bunlardan ilki, “Ekonomik Göçmen” olarak nitelendirilen Balkan ülkelerinden gelen göçmenlerin bu uygulamanın dışında tutulması ve göçmen dağıtımının ülkelerin kendi iradeleri ile gerçekleşmesidir. İkincisi ise, AB Mülteci ve Göçmen Yasasının revize edilmesidir. Bu ise AB dış sınırının kapatılması ve Avrupa’nın ekonomik göçmenlere kapatılması anlamına gelmiştir (Schmölzer, 2016). Polonya’nın koşul ileri süren bu tavrı, adeta olası bir kargaşa senaryosundan beslenmesi ve buradaki kargaşayı bir tür araç olarak kullanması, onun Macaristan ile benzer bir algı içinde olduğunu ortaya koymaktadır. Nitekim Kasım 2015 seçimleri ile Parlamentoda mutlak çoğunluğun PİS (Prawo i Sprawiedliwość- Hukuk ve Adalet Partisi) tarafından sağlanmasıyla, ulusalcı ve Avrupa karşıtı söylem tekrar gündeme gelmiş, göçmen karşıtı tutum daha çok destek bulmuştur.¹¹ Polonya günümüzde daha fazla sığınmacı kabul

10 *Pro Asyl*, 2014 yılı rakamları ile karşılaştırıldığında, 2015 yılında Macaristan’a gerçekleşen iltica talebinin yirmi katına çıktığı ve Budapeşte’nin yeterli kapasiteye sahip olmadığı iddiasındadırlar. Pek çok göçmen barınma merkezlerinde yer bulamaz iken, asıl sorun 2010 tarihinde getirilmiş olan bir yasal düzenleme olmuştur.

11 Hatta bu maksatla gerçekleştirdiği basın toplantılarında AB flamasını dahi indirmesi atık bir Avrupa meselesine dönüşmüş olan sığınmacı meselesinde daha fazla sorumluluk almak istemediğinin göstergesi olmuştur. Buna karşılık Avusturya

etmemek konusunda ısrarlıdır. Buna rağmen AB bütçesinden Polonyalı çiftçiler için daha fazla sübvansiyon ödenmesini, 2016 yılında 2 milyar Euro'luk¹² ek bir payın aktarılmasını da talep etmektedir (İsfort, 2015). Bu da Varşova Yönetiminin tümüyle sırtını AB'ye dönmesini imkansız kılmaktadır.”

Çek Cumhuriyeti ve Slovakya, Suriyeli mültecileri kapsayacak bir uygulama için, Macaristan ve Almanya arasına bir koridor inşa edilmesini teklif etmişlerdir (Drei Jahre Haft Möglich, 2015). Suriyeli göçmenlerin büyük bir kısmının Almanya tarafından kabul edilmesi anlamına gelen bu teklif, bu yükü tek başına taşımak istemeyen Berlin tarafından reddedilmiştir. Hatta Almanya, Suriyeli göçmenleri ilk giriş yaptıkları AB ülkesi olan Macaristan'a geri göndermeyerek bir şekilde Dublin Sözleşmesi kurallarını esnekletirmiştir. Aynı zamanda bu kimseleri geri göndermeyerek Budapeşte'nin de yükünü hafifletmiştir. Berlin'e göre Budapeşte, AB üyesi bir ülke olarak gerekli işbirliğini ortaya koymak, bu konudaki düzenlemeler gereği ülkesinde bulunan sığınmacıları kayıt altına almak, ihtiyaçlarını gidermek ve iltica taleplerini yasal süreç çerçevesinde değerlendirmek durumundadır. Çünkü bu, AB üyesi bir ülke olarak bu ülkelerin temsil ettiği ortak değerler ve Avrupa Kimliğinin gereği olarak, öncelikli sorumluluk alanları içindedir. Yani Berlin göçmen politikasında, bir kere daha, kimlik, kültürel yapı, toplumsal çevre faktörlerinin¹³ artan etkisine dikkat çekmektedir.

İçişleri Bakanı Johanna Mikl-Leitner, ise işbirliği sergilemeye isteksiz olan AB üyelerine, bütçeden ek kaynak aktarılmasına sınırlama getirilmesini teklif etmiştir (Meyer, 2016).

- 12 Bu gelişme ise, Batılı AB üyesi ülkelerin vergi mükelleflerinin tepkisine sebep olmaktadır. AB Parlamento Başkanı Martin Schulz'un, "*Tarafların, özellikle sığınmacı meselesinin asıl yükünü çeken vergi mükelleflerinin, bu müzakereler vasıtası ile taleplerini masaya getirebilecek olmaları, iki tarafın uzlaşması için zemin yaratabilecektir*" şeklindeki açıklaması bu anlamda dikkat çekicidir. Zira bu açıklama bize, AB'nin göçmen meselesinde Varşova'nın işbirliğini, 2 milyar Euro ek ödemenin önkoşulu olarak gördüğünü göstermektedir. Brüksel bu şekilde pragmatist bir tutum ile Varşova'ya tekrar işbirliğine ikna etmeye çalışarak, sığınmacı meselesinde sorumluluğun eşit dağıtımını öngörmektedir.
- 13 Sosyal İnşacılar göre oluşan bu değişiklikler, aktörlerin kimlikleri ve tercihlerine etki edebilmekte, hatta bunları dönüştürebilmektedir. Bu hali ile inşacılar, özellikle uluslararası ilişkilerin değişime açık olduğu anlayışı ile rasyonalizme yakınlaşmaktadırlar. Aynı şekilde uluslararası ilişkilerde dostluklar yoktur, sadece çıkarlara dayanan bir güç mücadelesi vardır, diyen realizmden de ayrılmaktadırlar. Uluslararası dünyanın sosyal bir inşa olması, onlara göre hakim normlar, kimlikler ve söylemlerin önemini beraberinde getirmektedir. Sosyal İnşacılar göre uluslararası dünya, maddi unsurlardan ziyade, düşünsel, sosyo kültürel ve normatif unsurlar üzerine kurulmuştur. Buna bağlı olarak da uluslararası ilişkiler ancak,

Dikkat çekici olan, o güne dek tam bir fikir birliği ortaya koymaktan uzak olan bu ülkelerin, özellikle göçmen krizi ile daha sıkı işbirliği içine girdikleridir. Yakın döneme dek homojen bir işbirliği platformu oluşturamayan bu ülkeler¹⁴, günümüzde Vişegrad Grubu çatısı altında alternatif bir göç politikasının sözcülüğünü yapmaktadırlar. Ancak bu Avrupa bütünleşmesine aykırı bir dayanışma olmuştur.

Bu hali ile Vişegrad Grubu, Brüksel'in göçmen politikasını başarısız ve AB'nin kendi dış sınırının güvenliğini sağlamaktan aciz olduğu görüşünü savunanların birleştiği bir platforma dönüşmüştür. MDA ülkelerinin kaygısı, mülteci meselesinin, diğer meseleleri gölgede bırakmasıdır. Göçmen meselesine bağlı olarak sınır güvenliğinin sıklaştırılması, Schengen Birliği içinde hareket kabiliyetinin tartışılması ve iç pazarın bu şekilde tehdit edilmesi, önemli bir sorun olacaktır. Bunun ötesinde mülteci meselesinin odak olması, başta Doğu Politikası, Rusya tehdidi, Ukrayna meselesi enerji güvenliği, Euro Krizi gibi önemli başlıkların da ihmal edilmesi anlamına gelecektir. Bu ise mali kaynakların, Güney Avrupa, Akdeniz ve Yakın Doğuya kayması, Doğu Avrupalı üyelerin beklenti ve endişelerinin görmezden gelinmesi ya da ihmal edilmesi demek olacaktır (Adebahr, 2016: 2). Buna ek olarak göçmen/mülteci meselesinde ortaya koydukları işbirliğinden uzak tutumun onları diğer meselelerde belli bir yalnızlığa itebileceğini öngörmektedirler. Yani göçmen krizi, meselelere bütünsel olarak değil bireysel olarak yaklaşan, var olan anarşik

---

kolektif bilinç, ortak anlayışlar, beklentiler, sosyalleşme, öznel arası ilişkiler vasıtası ile bir varlık kazanır ve bu şekilde bu varlığını koruyabilir. Bu hali ile de uluslararası anlamda kendisini kabul ettirmiş normlar, kurallar, kimlikler ve söylemlerin kurumsallaşması, uluslararası ilişkileri şekillendiren temel unsur olmaktadır. Nitekim Alexander Wendt'e göre anarşi, kendiliğinden ortaya çıkmış bir olgu değildir. Aksine anarşi uluslararası düzende yer alan aktörlerin hareketleri ile sebep oldukları bir durumdur (Küçük, 2014: 325).

- 14 Polonya, geçmişte daha çok Batı ile işbirliğine ağırlık vermiş, bu bağlamda Almanya ve Fransa ile işbirliği ortaya koyabildiği Weimar Üçgenini öne çıkartmıştır. Vişegrad Grubu içinde, AB üyesi diğer aktörlerin politikasına yakın, hareket edenler olmuş, ama etkin bir inisiyatif geliştirilememiştir. Avrupa'nın doğu sınırında yer alsalar da daha çok Batı ile işbirliği ve ortak noktaları geleneksel Rusya kaygısı etrafında bir Avrupa Politikasına destek vermişlerdir. Bu hali ile de ne Balkanlar ne de Doğu Avrupa'da yapıcı bir politika ortaya koymaktan uzak olmuşlardır. Bu da Vişegrad Grubunun politik konularda yeterli işbirliğini ortaya koymak olgunluğunda olmadığını göstermiştir. Hatta bu maksatla Avusturya'nın da dahil edilerek gruba dinamizm kazandırılması getirilen önerilerden olmuştur. Çek Cumhurbaşkanı Milos Zeman tarafından getirilen bu öneri, Avusturya'nın motor vazifesi görmesi görüşüne dayandırılmış, ancak gerçekleştirilememiştir (Slovenien und Österreich werden an sitzungen der Visegrad Staaten teilnehmen, 2016).

yapıyı durağan olarak gören, realist aktörler arasında Avrupa ortak değerlerini görmezden gelen “zorunlu bir dayanışma” ortaya çıkartmıştır.

3. Avrupa Kimliği Tartışması ve Artan Popülist Söylem

Viktor Orban'ın, göçmenleri potansiyel bir tehdit olarak sunan politikası (Ernst, 2015), Macaristan'ın “popülist kimliğini” tartışmaya açtığı gibi, Budapeşte'nin popülist hareketin AB içindeki merkezi haline gelip gelmediği sorusuna da sebep olmuştur.” (Meyer, 2016). Viktor Orban'ın, göçmenlerin %80'inin diploma sahibi olmayan, Arapça konuşan genç erkeklerden oluşan bir “mülteci ordusu”, oldukları tezi (Meier, 2016) kamuoyu nezdinde yaratılmaya çalışan tehdit algısını ortaya koymaktadır. Mülteci ve sığınmacılara yönelik sert tutumu, mültecilere yönelik radikal sağ saldırı ve gösterilere göz yumması ve “Müslüman mültecilerin” başvurusunu tümüyle reddetmesi, onun sığınmacı politikasında Avrupa'nın ortak değerlerini yok sayarak hareket ettiği, onun güç merkezli bir tutum ile hareket ettiği düşüncesini haklı çıkartmaktadır. Nitekim İnsan Hakları Örgütü *Pro Asyl* temsilcisi Günther Burckhard'a göre, “Macaristan Başbakanı bu tutumu ile her tür insan hakkını ayaklar altına almıştır.” (Meyer, 2016).

Macar Parlamentosunda 15.09.2015 tarihinde 2/3 çoğunluk ile kabul edilen yeni yasal düzenleme, göçmen ve sığınmacıları Macaristan için bir tehdit olarak görmektedir. Aynı yasal düzenleme, ordu ve polis teşkilatına, plastik mermi, biber gazı ile müdahale yetkisi tanırken, aynı zamanda yasa dışı yollarla ülkeye girmeye çalışan, sınır ihlalleri gerçekleştiren kimseler için üç yıl hapis cezası öngörmektedir (Migration: Zäune, Korridore, Abwährhaltung, 2015). Buna ek olarak polis ve askeri yetkililere, göçmenlerin belgelerini kontrol etmek ve gerekli koşulları taşımayan kimseleri sınır dışı etme yetkisi de tanımış, yasa dışı göçmen bulunduğu ihbarında polis ve askeri yetkililere evleri aramak, bu kimseleri tutuklamak yetkisi de vermiştir. Macar Hükümeti bu önlemleri hayata geçirebilmek üzere Sırbistan, Hırvatistan, Slovenya ve Avusturya sınırlarında yer alan altı acil müdahale noktası belirlemiş ve yasa ile burada polis ve askeri yetkililere tam müdahale imkanı tanımıştır. Yine insan ticareti ve taşımacılığı önünde de ciddi yaptırımlar getirilmiş, bu kimseler için yirmi yıl hapis cezası öngörülmüştür (Drei Jahre Haft möglich, 2015). Tüm bu uygulamalar da meseleye daha yoğun bir güç kullanımı ile yaklaşıldığını ve halkın endişelerini bir araç olarak kullanan popülist tutumun yükseldiğini göstermektedir.

Nitekim Viktor Orban yönetimi kendisini, Müslüman göçmenlerin sebep olacağı çok-kültürlü bir Avrupa kargaşası, onu besleyecek ahlaki çöküntü karşısında Hristiyan Avrupa'nın savunucusu olarak görmektedir (Ernst, 2015).

Üstelik Orban yönetiminin bu tutumu tüm Vişegrad ülkeleri ve Avrupa'daki merkez sağ partilerince de desteklenmektedir. Slovakya Başbakanı Robert Fico'nun, "*Her ülke kendisine gelecek kimseleri seçmek hakkına sahiptir. Bu nedenle zorunlu kotaya hiç bir zaman destek verilmeyecektir. Kendi Roman yurttaşlarımızı uyumu mümkün değilken, farklı bir yaşam biçimi ve inanışa mensup bu kimseleri entegre etmek nasıl mümkün olacaktır.*" (Henlein, 2016), sorusu, var olan ortak korku, kaygı ve beklentileri özetlemektedir. Çek Devlet Başkanı Milos Zeman, göçmenleri Truva Atına benzetirken, Alman FOCUS Dergisi tarafından yapılan bir araştırma, Çek vatandaşlarının %90'ının göçmenlerin geri gönderilmesinden yana olduğunu ortaya koymuştur. Aynı şekilde her on Slovak vatandaşının yedisi sığınmacı kotasına karşı olduklarını açıklamışlardır (Malova, 2016: 39). Viktor Orban'ın, "*Bu insanlara vermemiz gereken mesaj, buraya gelmeyin olmalıdır.*" sözü, sürekli bir kargaşa senaryosundan beslenen tavrı özetlemektedir.¹⁵ Üstelik Orban yönetiminin bu tutumu Vişegrad ülkeleri ve Avrupa'daki merkez sağ partilerince de desteklenmektedir. 2014 Avrupa Seçimlerinde Radikal Partilere verilen kamuoyu desteği, bu partilerin ulaştıkları oy oranı¹⁶ Avrupa'da artan popülizmin göstergesi olmuştur. Pek çok seçmen Muhafazakar ve Sosyal Demokrat Partilere oy vermekte zorlanmış, bu partilerin ulusal çıkarları savunmada yetersiz olduğuna kanat getirmişlerdir. Ulusal çıkarların öncelikli olduğu görüşü¹⁷ de bu şekilde her geçen gün daha çok kabul görmüştür (Bergner, 2016). Finans/Ekonomik Kriz'e eklenen Göçmen Krizi, göçmenlerin Avrupa refahı ile kültürel birliğini tehdit ettiği ve AB'nin yetersiz kaldığı görüşü "Avrupalılaşmaya" yönelik eleştirel tutumu teşvik etmiştir. AB ve onun Politikaları adeta bir günah keçisine dönüşürken (Berger, 2016), Radikal

15 Neo-Realizmi iki temele dayandıran Kenneth Waltz, uluslararası sistemin anarşik olduğu ve bunun düzen kuracak merkezi bir üst otoritenin yokluğundan kaynaklandığını savunur. Bu anarşik sistemde devletlerin öncelikli amacı, hayatta kalmaktadır. İkinci ise, bu hayatta kalma mücadelesinin yoğun güç kullanımı gerektirdiği devletlerin bu nedenle varlıklarını sürdürebilmeleri için askeri güçlerini maksimize etmeleri gerektiğidir. Devletler askeri güçlerini artırmak zorundadır. Çünkü bir devletin askeri gücünü artırması, bir diğerinin önemli bir tehdit ile karşı karşıya gelmesi demek olacaktır. Bu ise çıkarların korunamaması ve faydanın maksimize edilememesi demek olacaktır (Donnelly, 2014: 61).

16 2014 Avrupa Seçim Sonuçları için bakınız: <http://www.europarl.europa.eu/elections/2014-results/de/election-results-2014.html> (28.04.2016.)

17 CDU Federal Meclis Grup Başkanı Volker Kauder'in 2011 yılı Leipzig CDU Parti Kongresinde, "Avrupa'da birden tekrar Almanca konuşulmaktadır." şeklinde sözleri Alman ulusal çıkarlarının Federal Meclis çatısı altında nasıl öncelikli olarak görüldüğünü betimlemektedir.

Partiler savundukları ulusalcı söylemleri ile seçmenlerin sosyal düşüş endişesine karşı tutunacakları yeni dallara dönüşmüşlerdir (Berger, 2016). Bu hali ile Almanya'da her geçen gün daha fazla destek bulan Avrupa karşıtı AfD Partisi ve PEGİDA hareketi, en az Viktor Orban'ın ulusalcı söylemi kadar, Avrupa içinde yükselen "ulusalcı retorik" göstergesi de olmuştur. PEGİDA ve AfD'nin¹⁸ Almanya'nın Doğu Eyaletleri dışında, bugün Doğu Avrupa da destek görmesi, bu etkileşimi ortaya koymaktadır (Meiritz, 2016).

Buna rağmen Macaristan'ın tersine Almanya'nın sahip olduğu güçlü sivil toplum ve demokrasi geleneği AfD'nin popülist ve yabancı karşıtı söylemlerine karşı bir fren vazifesi görmektedir. Ancak bunun devamlılığı hükümetin net bir göçmen politikası inşası ile de yakından alakalıdır. Hükümet çözüm sunan ve tüm kesimlerin beklentilerine cevap veren bir göçmen politikası ortaya koymadığı sürece, toplumdaki radikal eğilimli parti ve oluşumlara olan destek artacaktır. Üstelik bu, başta Macaristan olmak üzere, kendilerine var olan göçmen politikasına muhalefet etmek görevi yüklemiş olan ülkelerde bu görüşlerin daha çok benimsenmesi ve yayılmasını teşvik edecektir.

4. Göçmen Karşıtı Görüşün Temelleri

Avrupa'nın batısı, II. Dünya Savaşı sonrasında demokratik Avrupa mirasının da varisi olarak, zamanla çok kültürlü, çok etnikli bir göçmen coğrafyasına dönüşmüş iken, MDA ülkelerinin büyük kısmı bir göçmen/mülteci nüfusa sahip olmamıştır (Buras, 2016: 51). Yabancı deyince akla gelen, Güneydoğu Avrupa'da Roman ve Baltıklarda, Rus azınlık olmuştur. Bu da uzun yıllar çok kültürlü bir topluma dönüşmüş olan başta Batılı AB üyeleri ile Doğulu AB üyeleri arasında derin bir algı farkının oluşmasına sebep olmuştur. (Müller, 2015).

Bu ülkelerin büyük oranda homojen bir nüfusa sahip olmaları, uzun yıllar içine kapalı yaşamaları, MDA ülkelerinin göçmen tecrübesine sahip olmayışı ve çok kültürlülüğe olan yabancılıkları göçmenlere yönelik önyargılar ve ayrılıkçı tepkilerin temelini oluşturmaktadır (Meyer, 2016). Bu nedenle Demir Perdenin yıkılması sonrasında Avrupa'nın doğusunda yoğun bir ulusalcılık öne çıkmış, sosyo-politik etmenlerin etkisiyle¹⁹, göçmen/sığınmacı karşıtı algı

18 AfD Federal Başkanı Fauke Petry'nin gerekirse göçmenlerin üzerine ateş edilmesini talep ettiği, AfD Berlin Eyalet Başkanı Beatrix von Storch'un gerekirse kadın ve çocuklara da ateş edilmesi ama ne olursa olsun bu kimselerin sınırlardan illegal geçişine izin verilmemesi gerektiği şeklindeki görüşü, bu dönemde en fazla tartışılan açıklamalardan olmuştur.

19 Bu ülkeler çok etnikli ve mezhepsel bir coğrafyanın mirasçısı olsalar da (Habsburg mirasçısı coğrafya) 1945 sonrasında burada çok kültürlü toplum yok edilmiş,

kamuoyu nezdinde güç kazanmıştır. Nitekim Macar yazar Rudolf Ungvary'e göre, Macar yurttaşların hükümetin uygulamalarına sessiz ve tepkisiz kalmak suretiyle göçmen karşıtı politikaların en büyük destekçisi olmuşlardır (Schultheis, 2016).

Prag merkezli “Göçmenlere Destek Örgütü” (Organizace pro pomoc uprchlıkum) tarafından yapılan bir araştırma, Çek yurttaşların %99'unun o güne dek hiç göçmen/mülteci görmediklerini, ancak buna rağmen toplumun %81'inin göçmen karşıtı olduğunu ortaya koymuştur. Burada bu göçmen karşıtı tutumu tetikleyen olgulardan biri, çok kere politik sığınmacı ile yasadışı göçmen ayrımının, İslam ile İslamcılık, Radikal İslamcı Hareketler ile Müslümanlar arası farkın görünmezden gelinmesidir (Schultheis, 2016). Aynı şekilde söz konusu ülke liderlerinin söylemleri de bunu teşvik etmektedir. Çek Devlet Başkanı Milos Zeman, gelenlerin ekonomik sığınmacılar olduğu ve bu kimselerin ekonomik-sosyal sistemi enkaza çevireceği, bulaşıcı hastalıkları sınırlardan içeri taşıdıkları görüşü, var olan kargaşa senaryosuna güç katmaktadır. Bu şekilde göçmenler güvenliği tehdit eden birer terörist ve toplumsal istikrar ile refahı tehdit eden birer asalak olarak görülmektedir. Bu görüşü savunan hükümetler ise, Avrupa değerlerine yönelik bir tehdidi bertaraf etmeye çalışan, ulusal çıkarları en etkin şekilde savunan, güç kullanmayı meşru sayan realist aktörler imajını güçlendirmektedirler.

Buna rağmen Vişegrad ülkelerinde tümenden göçmen karşıtı “karanlık” bir toplum olduğunu ileri sürmek yanlış olacaktır. Var olan kanılardan biri, bu ülkelerin yalnızca birer transit bölge oldukları ve esasında hiçbir göçmen ve sığınmacının uzun vadede de AB'nin “Yoksul Doğusunda” kalmak niyetinde olmadığıdır (Mitrowits, 2016). Budapeşte'nin Doğu Tren İstasyonuna yığılan ve hükümetin kendi kaderine terk ettiği kitlelere gönüllü yardımseverler destek verirken, Çek Cumhuriyeti'nde akademisyenlerin organize ettiği yabancı düşmanlığı karşıtı gösteriler 10.000 kişi, üstelik biri kadın ikisi erkek üç Bakan tarafından desteklenmiştir. Slovakya da yetmiş bir göçmenin, bir kamyon içinde ölü bulunması üzerine, sayısı 11.000 kişiyi bulan kişi bir araya gelerek “Göçmen meselesi artık soyut politik bir mesele değildir. Bu trajedi kapımızın önünde gerçekleşmektedir ve buna seyirci kalmak mümkün değildir.”

---

giderek homojen bir yapı yaratılmaya çalışılmıştır. SSCB hegemonyası sonrasında Doğu Avrupa'da ulusallık giderek öne çıkmış, homojen toplum ulus devletin gereği olmuştur. Bunun sonucu olarak, Batılı AB üyeleri daha sıkı bir AB bütünleşmesine destek verirken, Doğu Avrupalı üyeler ise ulusal egemenliklerine daha fazla sahip çıkan bir tutum ortaya koymuşlardır. Doğu Avrupa, ulusal kimlikleri öne çıkartırken, adeta SSCB döneminde ulusal kimlikleri silmek gayretindeki Moskova'nın sebep verdiği kayıp yılları da telafi etmeye çalışmaktadırlar.

(Schultheis, 2016), sloganıyla, hükümete insani yardım ve destek çağrısında bulunmuşlardır. Göstericiler, Hükümeti bir “Göçmen Eylem Planı” uygulamaya davet ederken, Prag Baharı başta olmak üzere, Soğuk Savaş yıllarında ülkelerini terk ederek Batı’ya kaçmak zorunda kalan Çek ve Slovak vatandaşlarının durumunu hatırlatmışlardır. Bu da çok kültürlü bir geçmişi olmayan, Macaristan, Çek ve Slovak Cumhuriyetleri arasında hala bir “Aydınlık Yüzü” olduğunu, kamuoyunun tamamının hükümetlerin işbirliğinden uzak çatışmacı tutumuna destek vermediğini göstermektedir.

Tarafların yabancı karşıtı söylemini etkileyen bir olgu da, uluslararası politikada temsil edilen kimlik ile ilgilidir. Göçmen Krizi aynı zamanda devletlerin bir grup içinde yer almak, prestij artırmak aracı olarak da görülmüştür. Hırvat Merkez Sol Koalisyonu Sosyal Demokrat Başbakan Zoran Millanoviç’e göre sınıra tel örgü gerilmesi, çözüm değildir (Ernst, 2016). Bu şekilde Macar ve Sırp yönetimini eleştirirken, Almanya’ya yakın tutum ortaya koymuştur. Hırvat Yönetimi, meseleyi Avrupa değerleri çerçevesinde aşmaktan yana olmuş, bunun ötesinde ortak değerleri benimsemiş Avrupalı bir demokrasi olduğunu ortaya koymak isterken bunu yerinde ve uygun bir davranış olduğu için yapmıştır. Bu da bizi devletlerin kimlikleri ve çıkarlarının sürekli bir etkileşim ve dönüşüm içinde olduğunu ve bunların benimseyip içselleştiren aktörlerin birbirinden etkilendiğini savunan Alexander Wendt’in görüşüne²⁰ götürmektedir. Aynı şekilde Sırbistan da, göçmen krizini Sırbistan’ın uluslararası imajını Batı Avrupa nezdinde iyileştirebilecek, bir şans olabileceğini görmüştür. Bu nedenle askeri güç ve polis şiddeti ile göçmenleri engellemeye çalışan Macaristan ve Makedonya’dan farklı bir kimliği temsil ettiğini göstermeye çalışmıştır. Özellikle Başbakanı Aleksandar Vucic, radikal sağ grupların göçmen ve yabancı karşıtı gösterilerini de yasaklamış, göçmenlerin savaş mağduru, “transit göçmenler” olduklarını savunarak²¹, kamuoyundaki olumsuz göçmen algısının önüne geçmeye çalışmıştır (Malova, 2016: 41). Ama burada asıl olarak Sırbistan Avrupa değerlerini benimsemiş

---

20 Bu etkileşimi “Sosyalleşme” kavramı ile betimleyen Alexander Wendt, kimliklerin, siyasi eylemler üzerinde etkili olduğu savına sahip çıkan sosyal inşacılar, aktörler ve yapılar arasında önemli bir etkileşim olduğunu ileri sürmektedir (Wendt, 2012: 225).

21 Sırbistan ve Macaristan arasındaki gizli antlaşma ile göçmenlerin Hırvatistan’a yönelmesi hedeflenmiştir. Milanoviç bu maksatla Sırp sınırını kapatmıştır. Ancak bu malların ve kişilerin serbest dolaşımını olumsuz etkilemiş, Belgrad, Brüksel etkisi ve başta ekonomik/ticari çevreler olmak üzere kamuoyu baskısı ile sınır yeniden açmıştır (Vişegrad Gruppe: Asselborn warnt vor Verein der Abtrünnigen in der EU, 2016).

demokratik bir aktör olduğunu, izlediği göçmen politikası ile uluslararası kamuoyuna ilan etmek imkanına sahip olmuştur (Schmölzer, 2016).

Ancak Kasım 2015 seçimlerinde milliyetçi/muhafazakar eğimli HDZ (Hrvatsca demokratsca zajednika –Hırvat Demokratik Birliği) galibiyeti Hırvatistan'ın da söylemini değiştirmiştir. Devlet Başkanı Kolinda Grabar Kitarović, sorunun ana kaynağı olarak sınır esnekliğini göstermiş, bunu göçü teşvik ettiğini ileri sürmüştür. Kolinda Grabar Kitarović'in, 09.10.2015 tarihli Vişegrad Zirvesine davet edilmesi, HDZ ve Fidesz dayanışması Hırvatistan'ın tercihinin, güç merkezli tutuma geri dönüş olduğunu göstermektedir. Bu dayanışma ile Hırvatistan, "Yugoslavya Hayaletini" geride bırakmak, bağımsız kendi ayakları üzerinde duran, kendi çıkarlarını savunabilen Avrupalı bir aktör olduğunu kanıtlamak istemiştir (Ernst, 2016). Bu şekilde uluslararası sistemde gerçek bir işbirliğinin mümkün olmadığı, devletlerin kısa vadeli dayanışmalar vasıtası ile faydayı maksimize etmelerinin esas olduğu görüşünün bu ülkeler arasında itibar kazandığını görmekteyiz. Esasında bu, Hırvatistan'ın *Balkanlardan* çıkıp, daha *prestijli Orta Avrupa ailesine* dahil olmak arzusu olarak okunmalıdır. Yani göçmen krizi, sarsılan uluslararası saygınlığı geri kazanmak, bir gruba ait olmak aracı da olmuştur.²²

Bu örnekler de göçmen krizi ile yükselen bu tartışmada çıkarlar ve siyasal eylemlerde kimlikler ve kültürün yani maddi değerler kadar manevi değerlerin ne denli önemli olduğunu bir kere daha göstermektedir.

5. "Özel Statü Yasası" ve Macaristan'ın Kendine Ters Düşen Tutumu

Macaristan, Balkan ülkelerinden gelen göçmenlere karşı bir tutum ortaya koyarken, 20.06.2010 tarihinde kabul ettiği, *Özel Statü Yasasını* görmezden gelmektedir. Yasa komşu ülkelerde yaşayan 3,5 milyon kişinin Macar Vatandaşlığından yararlanması için, bu kimselerin Macar kökenine ve ana diline mensup olmalarını yeterli saymıştır (Küpper, 2007). Bu şekilde de başta Sırbistan'da ve Romanya'da yaşayan bu kimselerin ekonomik refahı gözetilerek, bunların kazandıkları bu yeni statü gereği Macaristan'a seyahat etmeleri, çalışmaları ve ücretsiz sosyal hizmetlerden yararlanmalarının önü açılmıştır. AB üyeliğiyle Macaristan, Schengen Sözleşmesine de taraf olunca, AB sınırları dışında yaşayan bu kimseler aynı zamanda Schengen Bölgesinde dolaşabilmişlerdir. Bu uygulama, sınırları içinde etnik azınlık barındıran başta Slovakya olmak üzere, AB üyelerince eleştirilmiş, Macaristan ve AB arasında

---

22 Sırp bir güvenlik görevlisinin göçmen kampındaki bir çocukla oynaması adeta Sırbistan'ın insani göçmen politikasının sembolü olmuştur

tartışma konusu olmuştur. Çünkü bu yasal düzenleme, bu kimselere hiç Macaristan'a gelmeden AB yasalarından yararlanma imkanı da vermiştir. Macaristan bu şekilde ekonomik gerekçeler ile AB yasalarına ters hareket ederken, var olan bir üst otoriteyi yok saymakta ve faydayı maksimize etmek gayretindedir. Budapeşte Yönetimi bu şekilde kendilerini Macar beyan eden 3 milyon kişiye (Riedel, 2016: 9) AB sınırlarını açmış, AB sınırları içinde göçü teşvik etmiştir. Hatta bu "kültür politikası" diğer Doğu Avrupalı ülkelere emsal olmuştur. Romanya, Bulgaristan, Hırvatistan da bu uygulamaya dayanarak sınırları dışında yaşayan soydaşlarına pasaport vermiş, dil ve etnik köken beyanını yeterli saymıştır. Romanya bu şekilde Moldova'da yaşayan 2,6 milyon Romen soydaşına çifte vatandaşlık ve AB vatandaşlığı sağlarken, Bulgaristan başta Makedonya olmak üzere sınırları dışında yaşayan 4 milyon Bulgar'a benzer imkanı sağlamış, Hırvatistan da sınırları dışında yaşayan 660.000 Hırvat soydaşına aynı statüyü tanımıştır (Riedel, 2016: 9).

Ancak ne Macar sınırları dışında yaşayan Macarlar, ne de Hırvat ya da diğer etnik grupların Batı'ya göç etmesi için, içinde buldukları koşullar bir tehdit oluşturmamıştır. Bu kimseler ne takip altında olmuş, ne de bir savaş tehdidi ile karşı karşıya kalmışlardır. Macaristan ve onu takip eden ülkelerin bu uygulamaları bu durumda hem Balkanlar ve Orta Doğu'dan gelen göçmenlere yönelik politikaları, hem de AB normları ile çatışmaktadır. Bulgaristan'a iltica talebinde bulunanların sayısı 2012 yılında 1.000 kişi iken, bu sayı 2013 yılında 9.100 kişiye yükselmiştir. Bu kimselerden yalnızca 4.000'inin Suriye'den geldiği tespit edilmiştir (Colerdige, 2013). Buna rağmen Pro Asyl iltica talebinin yarından fazlasının reddedildiğini, kişilerin kötü koşullarda tutulduğunu, sonrasında da geri gönderildiklerini tespit etmiştir (Coleridge, 2013). Cenevre Sözleşmesine koşullarına uymadıkları ileri sürülen bu sığınmacılar, Macaristan'da olduğu gibi tutuklanmış ve nihayetinde geri gönderilmişlerdir. Geri kalanlar için ise yeterli barınma olanağı gıda ve güvenlik sağlanamamıştır. Benzer bir durumun Hırvatistan da geçerli olduğunu ileri süren kiliseye bağlı bir Yardım Kuruluşu, Hırvatistan'ın göçmen sisteminde de ciddi bir eksiklik olduğunu da ileri sürmüştür (Riedel, 2015: 10).

Hırvatistan'ın 2013 yılında vatandaşlık yasasını modernize etmeden, AB üyeliğine kabul edilmesi, Bosna Hersek'te de önemli bir tartışma yaratmıştır. Zira 2009 yılındaki Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararı, Bosna Hersek Cumhuriyetinde yaşayan üç etnik grup olan Sırp, Hırvat ve Müslümanların devlet içindeki her türlü yasal ayrıcalığını kaldırmıştır. Oysa Hırvatistan'ın AB üyesi oluşu ile beraber kendilerine Zagreb yönetimince ikinci bir pasaport (çifte vatandaşlık) verilen Bosna Hersek sınırlarındaki Hırvatlara da AB vatandaşlığı tanınmıştır. Bu şekilde de Bosna Hersek sınırlarında yaşayan bu kimseler

ayrıcalıklı bir statü ile AB yasalarına dahil olmuş, AB vatandaşı statüsüne kavuşmuşlardır.²³

Bu gelişmeler esasında AB üyesi bazı devletlerin vatandaşlık politikaları ile AB'nin göç politikasının nasıl bir çatışma içinde olduğunu göstermektedir. Bunun ötesinde göçmen krizinde AB ile dayanışma ve işbirliği ortaya koymayan bu üyelerin söz konusu kendi ulusal çıkarları olduğunda uluslararası normları araç olarak kullandıklarını görmekteyiz. Macaristan ve ona yakın aktörler, Almanya'yı Avrupa'nın doğusunda etkinlik sahasını geliştirmek adına göçmen krizi kullanmakla eleştirmektedir. Oysa "Özel Statü Yasası" vasıtası ile çok önceleri bir tür iç ve dış politik baskı oluşturmak, etkinlik sahasını geliştirmek girişimini eyleme geçirmişlerdir. Aynı şekilde Balkanlar ve Doğu'dan gelen göçmenlere Avrupa normları ve kimliğine yabancı oldukları gerekçesi ile karşı çıkmaları bir kere daha normları araç olarak gören ve bu şekilde kendi çıkarlarını gerçekleştiren bireyci ve faydacı bir tutum ortaya koydukları görüşüne destek vermektedir.

6. Göçmen Krizinden Hukuk Tanımaz Dayanışmaya

Jaroslav Kaczynski'nin PİS Partisinin, Polonya Parlamentosunda çoğunluğu elde etmesi sonrasında başlattığı hukuk reformu AB içinde önemli tartışmalara sebep olmuştur (Schwan, 2016). Konumuz açısından bunun önemi bu ülkeler arasındaki dayanışmada göçmen krizi ve hukuk tanımaz işbirliğinin iç içe geçmesidir.

Yeni yasal düzenleme ile Anayasa Mahkemesinin karar vermesi için gereken basit çoğunluk ilkesi kaldırılmış, 2/3 çoğunluk sağlanması ilkesi

---

23 AB'nin "Yeni üyesi" Doğu Avrupalı devletlerin göç politikası bu şekilde sadece bariz insan hakları ihlalleri ortaya koymadığı gibi, bunun ötesinde AB Komşuluk Politikası ülkelerinin istikrarı için de tehdit yaratmışlardır. Zira bu politikaları ile, başta Balkan coğrafyasından olmak üzere, olası bir göç dalgasını teşvik ettikleri gibi, aynı şekilde AB komşuluk politikası içinde yer alan başta Ukrayna olmak üzere Avrupa'nın doğusundaki kendi soydaşlarını kışkırtmakta, harekete geçirmektedir. Romanya ve Bulgaristan dış politikasına girmiş olan bu başlık, Makedonya ile Moldova da rahatsızlık yaratırken, benzer sıkıntıyı Ukrayna da yaşamaktadır. Daha Ukrayna Krizi öncesinde Macaristan, Slovakya, Polonya, Romanya ve Bulgaristan dilsel bağlantılar öne sürerek burada yaşayan azınlık soydaşlarının ulusal aidiyetlerine atıfta bulunmuşlardır. Bu gerekçe ile de 1 milyon Ukrayna vatandaşının esasında söz konusu bu ülkelerin soydaşı olduğu ileri sürülmüştür. Hatta bu durumun Ukrayna istikrarına zarar verdiği ve azınlık hakları konusundaki düzenlemeleri yok saydığı gerekçesi ile Ukrayna çifte vatandaşlığı reddetmiştir (Riedel, 2012: 11).

benimsenmiştir. Aynı şekilde duruşmalarda karar alınabilmesi için on beş üyeden on üçünün zorunlu katılımı şartı getirilmiştir. Buna ek olarak Anayasa Mahkemesine açılan iptal davalarında karar öncesinde asgari üç aylık değerlendirme süresi öngörülürken bu süre kaldırılmıştır. Bu şekilde de Anayasa Mahkemesinin etkinliği kırılmaya çalışılmıştır. Aynı şekilde yeni medya yasası ile kamu radyo ve televizyon yöneticilerini hükümet tarafından tayin edilmeleri ve görevden alınmalarının önü açılmıştır. Yani medya iktidarın kontrolüne sokulmuştur.²⁴ Avrupa Yayın Birliği (EBU) Genel Müdürü Ingrid Deltener, Medya Yasasını, “*Tarafsızlığını kaybetmek tehlikesi ile karşı karşıya olan bir kuruma yönelik saldırı*” olarak değerlendirmiş, tarafsız medya araçlarının özgür ve demokratik bir ülkenin sembolü olduğunu eklemiştir (Gutschker 2016). Alman kökenli, AB Dijital Ekonomi ve Toplum Komiseri Günther Oettinger, Avrupa, Hukuk Devleti Mekanizmasını devreye sokmak ve Varşova’yı gözetim altına almak gerektiğini ifade ederek (Bubrovski ve Schuller, 2016), AB’nin bu duruma sessiz kalmayacağını göstermiş, konu bir AB meselesine dönüşmüştür.

Macaristan ve ona destek veren ülkeler göçmen akınına Avrupa ortak değerlerini erozyona uğratacak bir tehdit olarak görürlerken, Varşova’nın yasa değişikliğinin Avrupa değer ve kimliği ile çatıştığı bir gerçektir. Çünkü Polonya’nın 2010 yılında onayladığı Lizbon Sözleşmesi tüm AB üyesi devletleri “*insanı değerlerin, özgürlük, eşitlik, demokrasi, hukuk devleti ve insan hakları prensiplerini*” dikkate almak ve savunmak durumunda bırakmaktadır.²⁵ Bu hali ile de Polonya bu yeni yasal düzenleme ile Lizbon Sözleşmesine de aykırı hareket etmiştir.²⁶

24 Söz konusu yasaya bağlı olarak dört TV yöneticisinin istifa etmesi durumun ciddiyetini ortaya koymuştur (Gutschker, 2016).

25 Lizbon Sözleşmesi, hukuk devleti prensipleri ile çelişen söz konusu yasal reformların mimarı olan PİS Partisi lideri Jarosław Kaczyński’nin ikiz kardeşi olan dönemin Cumhurbaşkanı Lech Kaczyński tarafından imzalanmıştır.

26 Polonya’daki son hukuk reformu, Avrupa Konseyi bünyesinde faaliyete bulunan ve üye ülkelerdeki anayasa ve yasaların Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine uygun olup olmadığını denetlemekle yükümlü Venedig Komisyonunu devreye sokmuştur. Buna ek olarak, bir tür erken uyarı mekanizması şeklinde işleyen AB Hukuk Devleti Mekanizması da devreye girmiştir. Bu şekilde üye devletlerden birinin AB hukuk devleti prensibinden uzaklaştığı tespit edilmesi durumunda AB Komisyonu ilgili ülkeye yaptırımlarda bulunabilmektedir. Bu bağlamda komisyon ilk aşamada hukuk prensiplerinden uzaklaştığını düşündüğü üye ülke diyaloga girmektedir. Söz konusu ülkenin bu yönde eksikliklere dair bir önlem almaması durumunda AB Komisyonu belirli süreli bir takım önlemler ve uyarıları devreye sokabilir. Nihayet üye ülkenin bunu da dikkate almaması durumunda AB Komisyonu AB Sözleşmesinin 7. maddesi çerçevesinde hukuki süreç başlatabilir. Ancak bu yönde bir sürecin

Benzer şekilde 2010 yılında Viktor Orban seçim zaferi sonrasında, Macaristan’da önce sıkı denetim ön gören yeni bir medya yasası kabul edilmiş, kamu kanalları hükümetin yayın organına dönüşmüştür. Bunu da Anayasa Mahkemesi üzerindeki denetim izlemiştir. Önce Anayasa Mahkemesinin yetkileri sınırlandırılmış daha sonra da FİDES Partisinin etkisine girmiştir. Her iki hükümet de üzerinden yirmi yıldan fazla geçmiş olmasına rağmen bunu komünist geçmiş ile araya bir set çekmenin gereği olarak savunmuş, buna meşruiyet katmaya çalışmışlardır. Bunu da kamuoyuna ulusal ve dini değerler ile ulusal kimliğin korunmasının gereği olarak empoze etmişlerdir. Viktor Orban’ın yeni Anayasa metninde “*Macar ulusu ve Hristiyanlığa aidiyet, bireysel özgürlükler ve yurttaşlık haklarının üzerindedir*” (Grotzki, 2016: 22) ifadesine yer verilmesi, Macaristan’ın Avrupa’nın ortak değerlerinden uzaklaşan yeni söylemini ortaya koymaktadır. Macaristan bu şekilde göçmen karşıtı tutumunu Anayasal zemine taşımak imkanına sahip olduğu gibi Avrupa Kimliğini temsil etmeyen ona ait olarak görmediği, başta göçmenler, sığınmacılar olmak üzere kendi “ötekilerini” dışarıda tutmanın yasal yolunu da bulmuştur. Ancak bu gelişme bize Macaristan’ın da içinde yer aldığı Avrupa’nın, kendi içinde nasıl bir ikileme düştüğünü bir kere daha göstermektedir.

AB içindeki Sol Partiler 2013 yılında Viktor Orban’ın hukuk dışı yasal düzenlemelerini ileri sürerek Macaristan için Hukuk Devleti Mekanizması sürecini başlatmak istemişse de, bunun için gerekli 2/3 çoğunluk sağlanamamıştır. Bu gerçek Varşova için emsal teşkil ettiği gibi, Budapeşte, Varşova aleyhindeki önlemleri veto edeceğini ifade etmek suretiyle desteğini ifade etmiştir. Viktor Orban veto hakkını kullanarak AB’nin Polonya’ya yönelik önlemlerini bertaraf edeceklerini ifade ederek de bu desteği açık olarak ortaya koymuştur. Bu şekilde de Kaczynski’nin Avrupa değerlerini yok sayarak Weichsel Nehri kıyısında, ikinci bir Budapeşte yaratma girişimine destek

---

başlatılabilmesi için Avrupa değerlerinin tehdit altında olduğuna dair AB Parlamentosunun onayı ve AB Konseyinde 4/5 çoğunluk sağlanması şartı aranmaktadır. Bu durumda Konsey önce ortak değerleri ihlal ettiği ileri sürülen üye ülkeyi dinler. Buna rağmen bu ülkeye yönelik yaptırımlar ancak AB Konseyinin, yani üye ülkelerin devlet ve hükümet başkanları, oybirliği ile bu devletin AB değerlerine ağır bir zarar verdiği kararına varması ile mümkündür. Konsey bu bağlamda üye ülkenin belli başlı bir takım yetkilerinin, özellikle üye ülke temsilcisinin AB konseyi içinde oy hakkının geri çekilmesi yönünde karar verebilir. Hukuk Devleti Mekanizmasının işlediği öne çıkan bir örnek Romanya’da Anayasa Mahkemesinin yetkilerinin kısıtlanmasıdır. Buna rağmen AB Sözleşmesinin yedinci maddesine dayalı olarak bir hukuki süreç bu güne dek devreye sokulmamıştır (Etzold, 2016).

vermektedir. Olası önlemlerin oy birliğini gerektiriyor olması Macaristan ve Polonya'nın en önemli kozu olmuştur. Macaristan'ın da benzer eleştiri ile karşı karşıya oluşu bu zorunlu dayanışmayı güçlendirmiştir. Çünkü Budapeşte yönetimi de basın özgürlüğünü kısıtlayan yeni medya yasası ile tepkileri üzerine çekerek, benzer desteğe gereksinim duymaktadır. Oysa burada söz konusu olan yine Keneth Walz'ın dikkat çektiği gerçek bir işbirliği değil yüzeysel bir dayanışmadır (Donnelly, 2014: 63). Her iki aktör faydayı maksimize etmek ve kısa vadeli çıkarları gerçekleştirmek kaygısıyla uluslararası toplumu ve onun üzerindeki üst otoriteyi yok sayan bir tutum ile hareket etmişlerdir.

Macaristan örneği bize Polonya'nın olası yaptırımlar için endişe duymasına gerek olmadığını göstermektedir. Her şeyden önce AB içinde bu yönde oy birliği sağlanması zor bir ihtimaldir. Özellikle de göçmen krizinin sebep verdiği anarşi senaryosu Vişegrad Ülkelerini birbirine yaklaştırmış olması bu ihtimali daha da zorlaştırmıştır. Bir şekilde göçmen krizinin beslediği bu senaryo bir kere daha kısa vadeli çıkarları gerçekleştirmek ve daha yoğun güç kullanımı meşru kılmak için de araç haline gelmiştir. Viktor Orban son dönemde Jaroslaw Kaczynski ve PIS partisi ile yeni bir politik müttefik kazanmışken, Macaristan'ın Polonya'ya sırt çevirmesi olası değildir. Bu her şeyden önce kendisi de demokrasi ve hukuk devleti prensipleri dışında hareket eden Macaristan'ın kendisine ters düşmesi demek olacaktır.²⁷

Bu tartışmada dikkat çeken unsurlardan biri, Polonya'nın özellikle Avrupa'nın ortak değerlerinden taviz vermek niyetinde olmayan, bunu göçmen krizi ile daha da net olarak ortaya koyan Almanya'ya tepkili olduğudur. Bu şekilde de birbiri ile ilgisiz gibi duran göçmen meselesi ve hukuk reformu tartışmasının nasıl iç içe geçtiği daha net olarak ortaya çıkmaktadır. Devlet Başkanı Sözcüsü Marek Magierowski eleştirilerini AB Komiseri Oettinger'e yöneltirken, esas hedef Berlin'dir. Aynı şekilde hükümet yanlısı gazeteciler ve siyasiler, Avrupa değerlerine ilişkin bu tartışmanın esasında Almanya'nın etkisinde şekillenen bir entrika olduğunu ileri sürmüşlerdir. Yaygın kanı, Almanya'nın bu tartışmadaki hukuk tanımazlığa dikkat çekerken asıl amacının, yine etkinlik sahasını genişletmek ve kendi Göçmen Politikasına destek sağlamaya çalıştığıdır. Başka bir ifade ile Berlin, Varşova'yı bu şekilde köşeye sıkıştırarak, ona kendi göçmen politikasını dayatmaya çalışmaktadır. Özellikle Günther Oettinger'in ortaya attığı Varşova'nın "Gözetilmesi gerektiği"

27 Polonya bu süreç boyunca dikkatli davranmış bu tartışmanın bir krize dönüşmemesi için çaba sarf etmiştir. Hatta Dışişleri Bakanı Witold Waszczykowski, Polonya'nın AB uyarılarını dikkate alacağını beyan etmiştir. Bu şekilde de Varşova'nın, Brüksel ile arasına tümenden uçurum koymak niyetinde olmadığını ortaya koymuştur (Bubrovski, 2016).

düşüncesi toplumbilimci Piotr Semka tarafından, “*Almanya’nın geçmişten beri var olan Doğuda etkin olmak çabasının bir ürünü*” (Krafczyk ve Meyer, 2016) olarak yorumlanmıştır.²⁸

Almanya bu tartışmada sosyal inşacı imgelerin etkisi ile normatif bir aktör olarak hareket etmektedir. Yani kimliği gereği normları uyulması gereken düzenleyici kaideler olarak görmüş, bunları uygulamak kadar içselleştirmenin de önemine işaret etmiştir. Oysa Polonya ve Macaristan tersi bir tutum ile bunları kendi popülist söylem ve güç kullanımına meşruiyet sağlamak aracı olarak görmüşlerdir. Üstelik Polonya bu tartışmada özellikle Almanya’yı hedef almak suretiyle ikili ilişkilerine de zarar vermiştir.²⁹ Bu ise Avrupa içinde oluşan o uçurumun giderek daha da derinleşmesine göçmen meselesinden hukuk tanımazlığa dek varan bir dayanışma ve alternatif görüşün daha çok destek bulmasını beraberinde getirmiştir.

Sonuç

Göçmen krizi Avrupa değerleri ve kimliğine yönelik farklı algıyı daha fazla gün yüzüne çıkartmıştır. Avrupa içinde tam bir bloklaşma yaratmamış olsa da, gelişmeler bize AB üyeleri arasında Avrupa değerlerini erozyona uğratabilecek yeni bir dayanışma ve ittifak oluştuğunu göstermektedir. Özellikle de göçmen krizi etrafında toplanan dayanışmanın hukuk tanımazlığa göz yumacak seviyeye gelmesi bunu daha açık hale getirmektedir. Bu hali ile Avrupa’da iki merkez oluşmasını hızlandırmıştır.

---

28 Dışişleri Bakan Yardımcısı Jan Dziędziczak, bu tartışma bağlamında, temeli Herman Göring’e dayanan ve günümüzde hala geçerli olan yasal düzenlemeler gereği, Almanya’nın, sınırları içindeki Polonyalı azınlığın haklarını tanımadığını ileri sürmesi dikkat çekicidir. Çünkü bu şekilde tartışmayı tekrar iki devlet arasındaki tarihi sorunlara dayandırmaktadır. Varşova’da, “*Almanya’nın, Polonya’yı hukuk dışı davranmakla eleştirmeye hakkı yoktur. Hele ki kendi ülkesindeki Polonyalı azınlığın haklarını görmezden gelen Berlin’in Avrupa değerlerini ileri sürerek Polonya’ya daha fazla göçmen alması için baskı yapması, göçmen politikasına destek vermeye zorlaması kabul edilemez.*” kanısının geçerliği olduğuna götürmektedir.

29 Belirtilmesi gereken bir gerçek, Fidesz Partisinin, PİS Partisinden farklı olduğudur. Zira Fidesz, Avrupa Parlamentosunda, Avrupa Halk Partileri üyesidir. Bu da tüm eleştirilere rağmen Fidesz’in Avrupa Parlamentosu içinde ciddi bir destek sahibi olmasına sebep olmaktadır. Ayrıca göçmen krizi hariç tutulacak olursa Viktor Orban’ın Almanya ile diyalogunun Kaczynski ile karşılaştırıldığında çok daha ılımlı olduğu sık sık ikili ilişkilere atıfta bulunduğu bir başka gerçektir. Oysa Jaroslaw Kaczynski tam tersine sık sık ikili ilişkilerde geçmişten kaynaklanan meseleleri gündeme getirmekte ikili ilişkilere zarar vermektedir.

Almanya'nın zaman zaman uluslararası toplumun merkezine devletten önce bireyleri koyması, göçmen krizine demokratik bir devlet olmanın gereği olarak müdahale edişi, ortak evrensel değerler, kimlik, insani müdahale kavramlarını öne çıkartarak düzenden önce adalet kavramını önemseydiğini ortaya koyuşu, onun orta yolcu dış politik tutumunun Sosyal İnşacı argümanlar ile desteklediğini göstermektedir. Bu bağlamda Almanya'nın göçmen krizinde oynadığı rol, göçmen meselesinin çözülmesi için harcadığı çaba, mensubu olduğu Kolektif Kimlik, yani Avrupa kimliğinin gereği olarak gerçekleşmektedir. Bu kimliğin gerektirdiği dayanışma, işbirliği, güvenlik kaygısı, ekonomik ve siyasal refah alanı yaratarak bir Batı Avrupa Entegrasyonu yaratmak düşüncesi de bu şekilde onun ulusal çıkarlarını şekillendiren etmen olmuştur.

Buna karşılık Macaristan tersi bir tutum ortaya koyarak, Avrupa içinde daha derin bir uçurumun ortaya çıkmasına katkı sağlamıştır. Özellikle AB'nin göçmen meselesinde yetersiz kaldığı ve Avrupa değerlerinin yok oluşuna göz yumduğuna yönelik inancı bunda etkili olmuştur. Bu şekilde de uluslararası toplumdaki meseleleri çözecek bir otoritenin yokluğuna olan inancı ve bunun etkisiyle adeta "dizginleri ele almak" çabası, onun Almanya'nın aksine uzlaşmacı ve işbirliği değil, güç ve çatışmacı bir tutum benimsemesine sebep olmuştur. Göçmen krizinin sebep verdiği kargaşa ortamını fırsat bilip bu esnada oluşan bir takım ülkeleri yanına çekmesi, bunu Avrupa ve onun değerlerine muhalefet eden bir dayanışmaya dönüştürmeyi başarması bunu daha da belirgin olarak göstermiştir. Yani çözüm bulmaktan ziyade faydayı maksimize etmeyen çalışan ve "gerçek işbirliğine" inanmayan ve çevresindeki aktörleri de tehdit olarak gören bir tutumun sözcüsü olmuştur.

Dikkat çekici olan her iki görüşün de Avrupa değerleri ve Avrupa Kimliğine sarılmasıdır. Ancak her ikisi de esasında krizin aşılmasında yetersiz kalmıştır. Onun yerine her iki merkez etrafında popülist ve ulusalcı/muhafazakar söylem daha çok destek bulmuştur. Bu gerçek de bize, Avrupa ülkelerinde Avrupa Kimliğinin geleceğine yönelik endişe ve tehdit algısının, göç krizinden de beslendiğini göstermektedir. Çünkü gerek Batı, gerekse Doğu Avrupa'da göçmen krizine yönelik tepki, ekonomik kaygılardan ziyade kültür ve ideolojiktir. Kamuoyunun göçe ilişkin endişesi, ekonomik refahın değil, Avrupa kültürünün enkaza uğramasıdır. Bu ise heterojen toplum ve çok kültürlülüğe muhalefetle bertaraf edilmeye çalışılmaktadır.

Buna rağmen göç politikasında farklı bir tutum ortaya koyan aktörlerin uzun vadeli ulusal çıkarları onların birbirine sırt çevirmelerini imkansız kılmaktadır. Bu nedenle var olanın bir bloklaşma değil, bir tür popülist dayanışma, hatta *AB boyutunda bir Milliyetçi Cephe* oluşturmak denemesi olduğunu söylemek daha doğru olacaktır.

Bu anlamda göçmen krizi Avrupa içinde aynı zamanda var olan realist ve sosyal inşacı çatışmasını da artırmıştır. Uzun vadeli çıkarlar değil, kısa vadeli çıkarlar öncelikli bir hal alırken, göçmen krizinden beslenen ortak korku ve tehdit algısı bu çekişmeyi artırmıştır. Bu nedenle Avrupa'daki uçurumu engellemek, göç politikasının ana aktörlerinin Avrupa Politikasının hedeflerinden biri olmalıdır. Bunun yolu da birbirine alternatif politikalar geliştirmek değil, ortak noktalarda buluşmak olmalıdır. Berlin bu bağlamda, diğer ülkelerin beklenti ve endişelerini dikkate almak, bunları iyi okumak durumundadır. En önemlisi de politikalarını etkinlik sahasını genişletmek için bir araç olarak kullanmadığını karşı tarafa daha net olarak göstermek zorundadır. Aynı şekilde Macaristan etrafında toplanan Vişegrad Grubunun, meseleye kısa vadeli ulusal çıkarlar değil uluslararası toplumun uzun vadeli çıkarları çerçevesinde yaklaşmalarını gerekmektedir. Bunun bir yolu da “özel statü yasası” vasıtası ile Avrupa içinde entegre olmalarına destek verdikleri kendi soydaşları ile ekonomik/siyasi sığınmacılar arasında empati kurmak olacaktır. Aynı şekilde Viktor Orban yönetimi kendisini, Müslüman göçmenlerin sebep olacağı çok-kültürlü bir Avrupa kargaşası, onu besleyecek ahlaki çöküntü karşısında Hristiyan Avrupa'nın savunucusu olarak görmekten vazgeçmelidir.

Bu yöndeki oluşacak işbirliği, Avrupa geleceğinin popülizm ve yabancı karşıtı söylemler değil, hukuk devleti, demokrasi, insan hakları başta olmak üzere ortak değerler temeline dayanmasını sağlayacaktır. Aynı şekilde uluslararası saygınlığını ve etkinliğini artırmak isteyen aktörlerin de bu evrensel değerlere daha fazla sarılmasını da teşvik edecektir.

Kaynakça

- Adebahr, Cornelius (2016), “Mehr Außenpolitik: Die flüchtlingskrise zwingt uns, die Welt zu verstehen”, *DGAP Standpunkt*, 23 (2): 1-2
- Bergner, Susanne (2016), “Werden in Europa wieder Mauern gebaut”, <http://userpage.fu-berlin.de/melab/wordpress/?p=4820> (28.04.2016).
- Bubrovski, Hellene ve Konrad Schuller (2016), “Brüssels Stumpfe Waffen”, *Frankfurter Allgemeine-Politik*, http://www.faz.net/aktuell/politik/europaeische-union/was-die-eu-gegen-die-reformen-der-neuen-polnischen-regierung-tun-kann-13997242.html?printPagedArticle=true#pageIndex_2 (24.02.2016).

- Bull, Hedley (1977), "Anarchial Society: A Stud of Order", *International Politics* (Basingtoke: Macmillan Press): 50-51.
- Buras, Piotr (2016), "Die Flüchtlingskrise wirft fragen auf, die für Polen neu sind", *İP-Zeitschrift*, 3 (6): 49-55.
- "Cameron Orban der Earl of Sandwich und der Zigeuner Europas: wird Grossbritannien bald Osteuropäische Einwanderer ausweisen?" (2015), <http://www.pestlerloyd.net/html/1520brittenosteuropa.html> (02.03.2016).
- Czaputowitz, Jazek (2003), "The English School of International Relations and its Approach to European Integration", *Studies & Analyses*, 2 (2): 28-38.
- Calleridge Benedickt (2013), "Konferenz Weltkirche, Flüchtlingsdienst: Kroatischem Asylsystem droht der Kollaps", *Aktuelles*, 27.03.2013, http://weltkirche.katholisch.de/Aktuelles/id_75312720/fluechtlingsdienst-Kroatischem-Asylsystem-droht-der-Kollaps, (04.02.2016).
- Demesmay, Claire (2016), "Eine Krise unter vielen", *İP-Die Zeitschrift*, 3 (6): 55-65.
- Donnelly, Jack (2014), "Realizm", Burchill, Scott ve Andrew Linklater (Der.), *Uluslararası İlişkiler Teorileri* (Istanbul: Küre Yayınları): 61-72.
- "Drei Jahre Haft möglich" (2013), http://www.t-online.de/nachrichten/ausland/eu/id_75312720/fluechtlingskrise-ungarn-verschaerft-gesetze-gegen-einwanderer.html, (13.01.2016).
- Ernst, Andreas (2015), "Konfrontation und Kooperation auf der Balkanroute", *Südost Europa Mitteilungen*, 55 (5): 9-21.
- Ernst, Andreas (2016), "Gesplante Gesellschaft: Reaktionare Tendenzen in Kroatien", <http://www.nzz.ch/international/europa/reaktionaere-tendenzen-in-kroatien-1.18640667>, (16.02.2016).
- Finkenzyeller, Karin (2016), "Frankreich- Der Kranke Mann Europas", *Die Zeit*, <http://www.zeit.de/wirtschaft/2014-01/frankreich-reformen-europa-hollande> (13.06.2016).
- "Flüchtlingsstrom ist "Organisierte Invasion", (2015), http://www.focus.de/politik/ausland/weihnachtsansprache-des-tschechischen-praesidenten-milos-zeman-glaubt-fluechtlingsstrom-ist-organisierte-invasion_id_5176173.html (25.02.2016).
- Grotzki, Richard (2016), "Die Visegrad Staaten und die Europäische Union", *Welttrends*, (117): 22-28.
- Gutschker, Thomas (2016), "Neues Mediengesetz: Europäische Rundfunkunion wirft Polen Angriff auf Pressefreiheit vor.", <http://www.faz.net/aktuell/politik/ausland/europa/ruecktrittswelle-beim-polnischen-fernsehen-13994231.html>, (24.02.2016).
- Griesinger, Michael, (2015), "In Europa besteht die Gefahr einer Renationalisierung", <http://www.neopresse.com/europa/in-europa-besteht-die-gefahr-einer-renationalisierung/>, (15.06.2016).
- Grotzki, R. (2016), "Die Visegrad Staaten und die Europäische Union", *Welttrends*, (117): 22-28.
- Groß, Stefan (2016), "Merkel hat die Renationalisierung in Europa entscheidend verstärkt", *The European-Das Debatten Magazin*, (25.01.2016).
- Haltaufderheide, İda, (2016), "Deutsch Französische Achse in der Krise: Wendet Frankreich sich von Merkel ab?", http://www.focus.de/politik/ausland/eu/vor-dem-entscheidenden-gipfel-deutsch-franzoesische-achse-in-der-krise-wendet-frankreich-sich-von-merkel-ab_id_5286570.html (16.02.2016).

- Hartmann, Oliver (2016), "Deutsch Französische Achse in der Krise:Wendet Frankreich sich von Merkel ab?", http://www.focus.de/politik/ausland/eu/vor-dem-entscheidenden-gipfel-deutsch-franzoesische-achse-in-der-krise-wendet-frankreich-sich-von-merkel-ab_id_5286570.html (16.02.2016).
- Hekimler, Oktay (2015), *Avrupa Entegrasyonu Bağlamında Almanya'nın Yeni Doğu Politikası*, Yayınlanmamış Doktora Tezi (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü)
- Henlein, Stefan (2016), "Östliche Staaten zur Flüchtlingspolitik: Gipfeltreffen der Quoten-Gegner", <https://www.tagesschau.de/ausland/visegrad-103.html> (25.01.2016).
- İsfort, Volker (2015), "Martin Schulz: Die Spaltung Europas ist da.", <https://www.abendzeitung-muenchen.de/inhalt.az-interview-martin-schulz-die-spaltung-europas-ist-da.ef178e4a-91cd-4b69-a286-7c5ff37c5e16.html> (12.08.2016).
- Kempin, Ronja (2015), "Flüchtlingspolitik: Frankreichs Abkehr von Deutschland", *SWP Aktuell*, 2016 (3): 3-6.
- Kirschbichler, Raoul Sylvester (2016), "Frankreich- Der Kranke Mann Europas", Hayek Institut, <http://www.hayek-institut.at/frankreich-der-krank-mann-europas.html> (13.06.2016).
- Krafczyk, Eva ve Gregor Mayer (2016), "Rechts wende erinnert an Ungarn", <http://orf.at/stories/2317988/2317838/> (24.02.2016).
- "Kritische Bemerkungen aus Nachbarländern. Ungarns umstrittenenes Statusgesetz", *Neue Zürcher Zeitung*, 28.09.2015.
- Küçük, Mustafa (2014), "Uluslararası İlişkilerde Sosyal İnşacılık", Göze, Ramazan (Der.), *Uluslararası İlişkiler Teorileri* (İstanbul: Küre Yayınları): 325-327.
- Küpper, Herbert (2007), "Ungarn und die Magyarischen Minderheiten in den Nachbarstaaten", *Ost-West Europa Perspektiven*, <https://www.owep.de/artikel/597/ungarn-und-magyarischen-minderheiten-in-den-nachbarstaaten> (12.06.2016).
- Lang, Kai Olaf (2015), "Rückzug aus der Solidarität", *SWP Aktuell*, 84 (3): 3-8.
- Leubacher, Marcel (2016), "Bei Flüchtlingsaufnahme gibt es keine Obergrenze", *Die Welt*, 08.07.2015, <http://www.welt.de/politik/deutschland/article143755570/Bei-Fluechtlingsaufnahme-gibt-es-keine-Obergrenze.html> (12.04.2016)
- Linklater, Andrew (2014), "İngiliz Okulu", Burchil, Scott ve Andrew Linklater (Der.), *Uluslararası İlişkiler Teorileri* (İstanbul: Küre Yayınları): 123-153,
- Lynch, Marc (1999), *State Interests and Public Spheres: The International Politics of Jordan's Identity* (New York: Columbia University Press).
- Malova, D. (2016), "Die Slowakei, die Flüchtlingskrise und die VisegradGruppe", *Welt Trends*, (117): 38-43.
- Martin, Lothar (2014), "Slovenien und Österreich werden an sitzungen der Vişegrad Staaten teilnehmen", <http://radio.cz/de/rubrik/nachrichten/slovenien-und-oesterreich-werden-an-sitzungen-der-visegrad-staaten-teilnehmen> (25.02.2016).
- Meier, Marco (2016), "Orban über Flüchtlinge: Sie gleichen eher einer Armee", <https://www.contra-magazin.com/2015/10/orban-ueber-fluechtlinge-sie-gleichen-eher-einer-armee/> (15.02.2016).
- Meiritz, Annette (2016), "Grenzschutz: Spitzenpolitiker ensetzt über Waffeneinsatz. Äuserungen von AFD Frauen", <http://www.spiegel.de/politik/deutschland/afd-beatrix-von-storch-schiessbefehl-auesserung-loest-entsetzen-aus-a-1074937.html> (12.06.2016).

- Meyer Cornelia (2016), "Flüchtlingskrise in Europa: Droht der EU zur Spaltung?", <http://web.de/magazine/politik/fluechtlingskrise-in-europa/fluechtlingskrise-europa-droht-eu-spaltung-30896390> (12.01.2016).
- "Migration: Zäune, Korridore, Abwehrhaltung; EU-Ostländer blocken ab." *Süddeutsche Zeitung*, 01.09.2015.
- Mitrovits, M. (2016), "Die Visegrad Staaten auf dem Scheideweg", *Treffpunkt Europa* <http://www.treffpunkteuropa.de/die-visegrad-staaten-auf-demscheideweg> (12.11.2016).
- Müller, Helmut L. (2015), "Es gibt noch immer zweierlei Europa", *Salzburger Nachrichten*, 19.12.2015.
- "Neues Gesetz: Orban unsere Grenzen sind in Gefahr", *Frankfurter Allgemeine*, 21.09.2015.
- Nuspliger, Niklaus, "Wie die EU-Kommission «Dublin» reformieren will", *NZZ*, 06.04.2016.
- "Orban Verlangt Schließung der Grenzen" (2015), <http://www.zeit.de/politik/ausland/2015-09/fluechtlings-ungarn-orban-grenzen> (02.02.2016).
- "Orban will Sanktionen gegen Regierung in Warschau in Fall des Falles mit Veto verhindern", (2016), <http://kurier.at/politik/eu/ungarn-unterstuetzt-polen-im-streit-mit-der-eu/173.899.843> (24.02.2016).
- "Polonya'da Yargı Krizi", *Hürriyet*, 12.03.2016.
- Rechmann, Werner (2015), "Flüchtlinge im Baltikum Zwischen Abschreckung und Solidarität", <http://www.vorwaerts.de/artikel/fluechtlings-baltikum-zwischen-abschreckung-solidaritaet>, (01.02.2016).
- Reding, Viviane (2016), "Reformen in Polen: da steht schon eine systematik dahinter", http://www.deutschlandfunk.de/reformen-in-polen-da-steht-schon-eine-systematik-dahinter.694.de.html?dram:article_id=341425 (24.02.2016).
- Riedel, Annette (2016), "Solidarität: Flüchtlingskrise Spaltet Europäische Union", http://www.deutschlandfunk.de/solidaritaet-fluechtlingskrise-spaltet-die-europaeische.1773.de.html?dram:article_id=341161 (12.01.2016).
- Riedel, Sabine (2015), "Flucht Ursache Staatszerfall am Rande der EU", *SWP-Arbeitspapier*, Berlin, Oktober, s. 23.
- Riedel, Sabine (2012), "Doppelte Staatsbürgerschaften als Konfliktpotential. Nationale Differenzen unter europäischer Flagge", *SWP Studie*, Oktober, s. 9.
- Rüttgers, Jürgen (2015), "Berlin findet seine Rolle in Europa nicht", *Deutschlandradio Kultur-Politisches Feuilleton*, 27.01.2015.
- "Schon 370.000 Neu-Ungarn durch vereinfachte Staatsbürgerschaft" *Pester Lloyd*, 04.01.2013.
- Schmölzer, Michael (2016), "Polen: Eine neue Elite betritt die Bühne.", http://www.wienerzeitung.at/nachrichten/europa/europaeische_union/785477_Eine-neue-Elite-betritt-die-Buehne.html (25.01.2016).
- Schultheis, Silja (2016), "Flüchtlingspolitik der Visegrad Staaten: Niemand hat euch eingeladen" <https://www.boell.de/de/2015/09/09/fluechtlingspolitik-der-visegrad-staaten-niemand-hat-euch-eingeladen> (25.01.2016).
- Schwan, Gesine (2016), "Polen ist nur ein Symptom", *Internationale Politik und Gesellschaft*, <http://www.ipg-journal.de/kommentar/artikel/polen-ist-nur-ein-sympton-1270/> (12.06.2016)
- "Streit um Verteilung von Asylbewerbern/Merkel Isoliert (2016), *Junge Freiheit*, 15.02.2016.

Szabo, Miloslav (2016), "Soll Österreich der Visegrad Gruppe beitreten", <http://diepresse.com/home/meinung/gastkommentar/4943655/Soll-Osterreich-der-VisegradGruppe-beitreten> (14.03.2016).

"UNHCR, Ungarn als Asylland. Bericht zur Situation für Asylsuchende und Flüchtlinge in Ungarn", <http://www.unhcr.ch/home/artikel/fa6b574ccad82ae31bf0455d754169ab/unhcr-positions-papier-zur-asylsituation-in-ungarn.html> (02.02.2016).

"Visegrad Gruppe: Asselborn warnt vor Verein der Abtrünnigen in der EU", *Die Zeit*, 15.02.2016.

Wendt, Alexander (1992), "Anarchy is What States Make of It: The Social Construction of Power Politics", *International Organization*, 46 (2): 398.

Wendt, Alexander (2012), *Uluslararası Siyasetin Sosyal Teorisi Yayınları* (İstanbul: Küre Yayınları) (Çev. Helin Sarı Ertem): 225-232.